Заокски механизаторий болама—шерра никъ!

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

СВЕТ арадувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

42 (2667) | Ера, 24 май, 1962 шу. | Мах 2 кеп.

ДIайийнача культурашта—лерттIа гIулакх

БIаьстан культураш дIайийна баьннаб республикера юрта боахама къахьегамхой. Укх бетта 20-ча мая бIаьстан культураш дIаера план 102 процент кхоачашъяьй республике. Вешта аьлча, бIаьсти дув ялаташ дIадийнад 178 эзар гектара тIа. ХIаьта хьажкIаш дIайийнай 62 эзар гектара тIа, е цу хана соахка йийнарел 17 процент дукхагIа. Дуккха а дукхагIа дIайийнай укх шера шекара свекла, цо дIалоац 10 эзар гектар гаргга, иштта доакъарийна лаьрхIа свекла а йийнай 5 эзар гектар гаргга.

Ховш ма дий ялаташ агротехнико яххача тайпара дика дIадийнадар аьнна царна лерттIа гIулакх ца дойя хьувкъам кIезига хургболга. Из кхета а деш бIаьсти дIадийнача ялаташта уж хьатIадалалехьа макхаш даха, хьатIадаьнначул тIехьагIа культиваци еи макхаш дахеи болабеннаб республикерча дуккхача боахамашкара механизатораш. Лоаццача хана деррига ялаташ агротехнико яххача тайпара дIа а дийна уж тIадалалехьа царна макхаш даьхар Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза нов. Кагерманов керте латтача бригада механизатораша. ХьажкIий квадраташ нийса хиннай, хIара кIоагачу 2—3 хьажкIа я. ХIанз царна культиваци еш ба механизатораш.

Иштта къахьийгад укх бIаьсти Сунженски района «Победа» яхача колхоза механизатораша а. ХьажкIаш хьатIаялалехьа царна макхаш даьхад, хIаьта хIанз урагIеи пхорагIеи культиваци еш латт.

Ерригача техниках бизза пайда а эцаш, зехьа ха а ца йоаеш гIулакх ду дIайийнача культурашта МагIалбика района «Алханчуртский» совхоза 1-ча отделенеи «Кавказ» яхача колхозеи, Гудермесски района «Гудермесский» яхача совхоза, Курчалой района Ленина цIерахча колхоза механизатораша.

Цхьабакъда, иштта лелац дIайийнача культурашта гIулакх дара балхаш республикерча дуккхача боахамашка. КIеззига мара квадратно-гнездови хьисапе ца ювш, дукхагIа йола хьажкIаш духхьала мугIарех дIайийнай Сунженски района Ленина цIерахча колхозе. Механизмашца из дIадаккха йиш ца хиларах а колхоза кулгалхоша кара оасар де нах оарцагIа ца бахарах а хIанззе а оасаро хьалъюкъаш латт уж. ХьажкIаш а кхыйола культураш а республике эггара хьалха тIаяьннай Гудермесски района «Джалка» яхача совхоза кхашка. ХIаьта царна гIулакх де хIанз мара болабеннабац цигара механизатораш.

Геттара во лел дIадийнача ялаташта гIулакх дара балхаш Наьсарен района шинна а совхозе. Цига хIанз а хьажкIаши кхыйола культураши дIайийна а баьннабац.

Республика дерригача кхашка дика тIадаьннад бIаьсти дIадув ялаташ. ХIанз латташ йола дика ханаш зехьа дIаахийта йиш яц. Юрта боахама берригa къахьегамхой оарцагIбаха беза дIайийнача культурашта гIулакх дара. Уж балхаш чакхдаха деза торо мел йолча моттигашка механизмашца, иштта вIаштIехьдоацача — кулг-кара. Еррига культивматораш, макхаш болх беш хила деза. ЧIоаггIа тIахьожам лоаттабе беза хьатIаьнна хьажкIаш цар тедарггйоацаш культиваторий оатхалаш нийсса дIачIоагIъяра.

Республикерча дуккхача районашка хий дехкаш лаьтташ да. Из болх хIанз во лелабу хиш дехкача системай Сунженскии Гудермесскии управленеша. Колхозийи совхозийи боахамий кулгалхоша чIоаггIа терко е еза хий дехкача кхашка из болх лерттIа дIабахьара.

Ялаташ дикагIа хьувкъадара боахамашта чIоаггIа практически новкъостал де деза производственно - территориальни колхозно-совхозни управленей специалисташа. ТIаийца декхараш кхоачашдара берригa къахьегамхой оарцагIбаха декхарийла ба уж.

ХIара къахьегамхочоа дIадовзийта деза цо дийнахьа даьр, цунах цунна доагIар.

Цхьадолча боахамий кхашка моттигаш нийслу хьатIаяьнна свекла а кхыйола культура а тайп-тайпарча садоахкача хIамаша йоаеш. Цу гIулакхага хьажа беза из культура лелаеш бола звеньевойш, боахамий специалисташ.

Республика дуккхача боахамашка цхьан сменах мара болх бац хьатIадаьннача ялаташта гIулакх деча технико. ВIаштIехьдаккха деза хIара агрегато шин сменах болх бергболаш. ТIаккха торо хургья техниках бIарччача дийнахьа бизза пайда эца.

Цхьаккха а культиватор кхашка араялийта йиш яц прополочни макхаш тIехьа ца товсаш. Культурашта макхаш доаххаше а цунца цхьана царна подкормка а е еза. Укх шера бIаьсти шийло я. Оасар дуккха а сихагIа тIадоал дIайийнача культурайла. Из кхета а деш чIоаггIа сихбе беза юрта боахама къахьегамхоша оасар дIадаккхара лоаттабу къовсам.

ДIахо а тоабе беза механизатораштеи берригача кхашка балхаш деча къахьегамхоштеи юкъе лоаттабу политико-массови культурно-кхетамеи болх. ЛаьрххIа терко е еза кхашка балхаш дерий хьашташ кхоачашдара. Царна лаьрхIа кхашка вIаштIехьбаккха беза торговле болх.

ДIадийнача ялаташта агротехнико яххача тайпара гIулакх дойя вIаштIехьдаргда КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш сийленца кхоачашъе.

Вошал долча Болгаре визит чакхъяьннай

СОВЕТСКИ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННИ ДЕЛЕГАЦИ ЦIАЯР

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель новкъост Н. С. Хрущев керте а латташ йола советски партийно-правительственни делегаци 20-ча мая Софера Москве цIаенай.

Делегацеца бар КПСС ЦК секретарь Б. Н. Пономарев, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко, Литва Компарте ЦК хьалхара секретарь А. Ю. Снечкус, КПУ Киевски обкома хьалхара секретарь П. Е. Шелест, ВЛКСМ ЦК хьалхара секретарь С. П. Павлов, КПСС Ленинградски горкома хьалхара секретарь Г. И. Попов, КПСС МК секретарь О. П. Колчина, советско-болгарски доттагIлен Общества правлене председатель академик А. Н. Туполев, хIаьта иштта Советски Союза Болгаре Халкъа Республикера посол Г. А. Денисов а.

Дерригача халкъа доккха цIей хилар советски делегаце Болгаре яьккхача ханах.

«ТУ-104» яха самолет Iоессача Внуковски аэродроме баьхкабар Москверча къахьегамхой дукха викалаш.

Партийно-правительственни делегацена духьал баха хилар новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косыгин, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, А. Н. Шелепин, СССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитель Ю. И. Палецкис, СССР Министрий Совета председатела заместителаш Н. Г. Игнатов, В. Н. Новиков, К. Н. Руднев, Д. Ф. Устинов, СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета председатель Я. В. Пейве, СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. П. Георгадзе, СССР министраш, КПСС Центральни Комитета членаш, КПСС ЦК членалла кандидаташ, СССР пачхаьалкхен комитетий председателаш, СССР Лакхехьарча Совета депутаташ, Советски Союза маршалаш, иштта кхы а официальни бола нах.

Аэродроме бар СССР аккредитованни йолча дипломатически представительствашта керте латтараш, Болгаре Халкъа Республика посольства болхлой, советски а кхыча мехкашкара а журналисташ.

Духьал баха хиннараша даггара моаршалаш хеттар новкъостага Н. С. Хрущевга а партийно-правительственни делегаце кхыча членашка а.

(ТАСС).

СССР ДОСААФ-а ЕРРИГСОЮЗНИ СЪЕЗДАГА

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето дег чура моаршал хоатт пхелагIча Ерригсоюзни съезда делегаташка а ДОСААФ-а берригача членашка а.

Парте XXII съезда решенеша а цо тIаийцача КПСС кердача Программо а советски наьха политическии къахьегамеи хьинар цIаккха а ца деннача тайпара чIоагIа лакхдаьча хьале вIашагIкхийттай ДОСААФ-а пхелагIа съезд. Коммунистически партега хьалхле а йолаш, коммунизм хьалъяра сийлахь-доккхий декхараш кхоачашдеш доал советски халкъ. Арахьарча политика даькъе партеи Советски правительстваи чIоагIа а тIера ца йоалаш а дIакхухь бе-башха социальни строй йола паччахьалкхенаш вIаши гIулакхаш а леладеш маьрша яхара ленински принципаш, тIагIертта къовсам лоаттабу машар чIоагIбара тIехьа, дунен халкъашта юкъера чIоаггIа тIахьожам а болаш, массане а деррига а герз дIадаккхара тIехьа. Цхьабакъда, эггара хьалха американски империализмо а еш, Малхбузехьарча империалистически гIозараша чIоагIа духьаленаш ю Советски Союза машар безача предложенешта. Шоай герзашцара низаш дIахо а совдоахаши Советски Союзах а социалистически кхыча паччахьалкхенех а тийшача балхаца латара планаш дагакхоабаш а ба уж. Цудухьа дерригача советски халкъа эггара лоархIамегIара декхар да СССР оборона, Советски Герзашцара Низаш чIоагIделга.

Мехка оборона чIоагIъяра даькъе парте доккха маIан долаш лоархI, къахьегамхой, вай кагирхой советски патриотизма, социалистически интернационализма, халкъашта юкъерча доттагIлен, Iалаьмате чIоагIа фелал йолаши шоай социалистически Даьхе хьинаре лораяра массаза а кийча хиларей уйланца хьалкхебелга шийна тIадожаш йола Ерригсоюзни ДОСААФ.

Къахьегамхошта тIема-патриотически гIулакхаш Iомадара, эскаре гIулакх дарга кагирхой кийчбара хьинаре гIодара, спорта тIема-прикладни а технически а тайпаш дегIадоаладара даькъе итташ миллионаш советски къахьегамхой юкъебоагIаш йолча ший лоIамерча общества даьча хIамай чIоагIа хамбеш я КПСС Центральни Комитет. ДОСААФ-а кружокашкеи клубашкеи кийчбенна а чIоагIбенна а дукха гIорбаьнна бола конструктораши майра летчикаши, общества мугIарашка хьалкхийнаб вай Даьхенна дуккха а дунен авиационни рекордаш яьха денал дола спортсменаш.

Кхы дIахо йодача хана а хила еза ДОСААФ советски халкъа а цун Герзашцарча Низий а турпала традицешта бахархошта юкъе хьинаре пропаганда лелаеш, тIема-технически кхетамаш шерра наха юкъе дIадоаржадеш, тIема хана дуккха нах боабергболча хIамаех лорабала нах Iомабеш, технически специалисташ кийчбара боахама организацешта гIо деш.

Вай кагирхой денал долаш, майра, физически чIоагIа, къахьегам, кхетамаш, техника дукха езаш хьалкхебу авиационни радио, автомобильни, мотоциклетни, хи тIара-моторни, топаш кхувсара, тIема-прикладни спорта, иштта кхыдола тайпаш кхы дIахо а дегIадоаладара шоай берригa теркам тIабахийта декхарийла я ДОСААФ-а организацеш. ДОСААФ-а спортсмений сийлахь декхар да советски спорта сийле кхы а дукхагIа лакхъелга.

Хадданза тоабе беза организаторски болх, чIоагIъе еза юххьанцара организацеш, общества хьалхашка латта декхараш кхоачашдара бола цар лоархIам лакхбе беза. Мамогга дегIадоаладе деза комитетийи клубийи балхашцара общественни гIулакхаш, ДОСААФ-а члений инициативеи самодеятельностьи.

КПСС Центральни Комитет тийша я партийни, советски, профсоюзни организацеша хадданза новкъостал а деш, Ленински комсомолаца цхьана, оборонни общества членаша шоай болх кхы а дукхагIа тоабергхилараxи вай сийлахьйоккха Даьхе тIемах лораялара низ дIахо а чIоагIбара гIулакха царгара беркат даргхиларахи.

Шер а лулба, чIоагI а лулба Ерригсоюзни ДОСААФ-а болх!

Даькъала хийла бIубенна хьалхашкахьа, коммунизмагахьа йода вай низ бола социалистически Даьхе!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ

КЪОНАЧА ХЬАЖКIАШ ЛЕЛАЕРИЙ ТОЛАМАШ

Соахка хьажкIаш хьалкхееш республике хьалхара моттиг яьккхар Урус-Мартана района комсомольцашеи кагирхошеи. КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша дегаш гIоз а даьха, укх шера кхы а доккхагIа декхар тIаийцад цар.

ДIадахача шера йийначул дуккха а дукхагIа хьажкIаш дIайийнай укх шера — 7000 гектара тIа, хIаьта хIара гектара тIара 55 центнер фуалъяьха хьажкIаш яха дош а деннад. ХьажкIаш хьалкхееш 41 комплексно-механизированни комсомольски звено я районе.

Звеноша беча балха дикагIа кулгалдара, цар балха говзал лакхъяра 21 саг чу а воагIаш къонача хьажкIаш лелаерий штаб вIашагIъеллай. Штабе дакъа лоацаш ба юрта боахама специалисташ, района дикагIбола хьажкIаш лелаераш.

Дог гIоздоал комсомольскии кагирхойи участкашкарча хьажкIаш бIаргаяйча. Ханнахьа дIайийна хьажкIаш дика тIаяьнна латт, квадраташ нийса я. Цу дерриганеша хьагойт шоаш денна дош цар толамца кхоачашдергхилар.

Укх эггара бехктокхамерча хана хьинаре къахьегаш ба уж. ХIанз дерригача кхашка макха боаккхаш, культиваци еш ба къона хьажкIаш лелаераш. Къаьстта дика гIулакх ду хьажкIашта Предгорни тохкамахьокхама боахама цIи хезача хьажкIаш лелаеча Чекуев Султанеи «Горец» совхозерча Бараев Салаудинеи. 200 гектарах хIаране тIара 65 центнер фуалъяьха хьажкIаш яха дош деннад Ерригроссийски социалистически яхье дакъа лоацача цу звеноша. Белгалдаккха деза шоай балха говзал массаза а лоалахарча болхлошта дIайовзийташ хьажкIаш лелаераш хилар. Иштта, Бараев Салаудина чIоагIа новкъостал ду Исраилов Усума звеноцарча къонача хьажкIаш лелаерашта.

Дукха балхаш даьд звеноша дIадахача шера хинна кхоачамбоацараш дIадахара, кхашка хиш дехкара.

Дог тийшша ала мегаргда, тха района къонача хьажкIаш лелаераша шоаш денна дош сийленца кхоачашдергда аьнна.

В. ХАТУЕВ,
ВЛКСМ Урус-Мартана райкома инструктор.

Крекинг-завода цехашта юкъе хьалха латтар нов. Шумовский керте вола цхьоалагIа цех я.

Цеха дIа-юха телаш йола вымпел еннай Борисенко Павела кулгалдеча № 3—4 йолча установкана. Цунна коммунистически къахьегама установка яха цIи еннай хIанзчул ши шу хьалха.

ЦхьоалагIча цеха установкаел хьалхаяьннай из установка. 19-ча мая ялх бетта план кхоачашъяь а яьнна планал совгIа массехк бIаь тонн продукци еннай цо. Установка рационализатораш ба боккхагIа бола оператораш Рябов Василий, Лопанский Юрий, балха йоллаше а дипломированни техникум йисте а яьккха хIанз Заводской района халкъа суда заседатель йола оператор Кураджан Анна, кхыбараш.

Д. АМАРОВ.

СУРТА ТIА: цхьоалагIча цеха № 3—4 йолча коммунистически къахьегама установка коллектив.

И. Плиева сурт.

ДОСААФ ЕРРИГСОЮЗНИ ПХЕЛАГIА СЪЕЗД

Москва, 22 май. (ТАСС). Эскара, Авиацена, Флота гIо деча Добровольни Общества Ерригсоюзни пхелагIа съезд хьаийлай тахан Кремлевски Йоккхача двореце.

Гулбеннараша чIоагIа гIадбаха сийлен президиуме хержар Н. С. Хрущев керте латта КПСС ЦК Президиум.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета съездага дайта моаршал Iодийшар КПСС ЦК секретара нов. А. И. Шелепина.

Съезда балха юкъе дакъа лоацаш ба СССР оборона министр Советски Союза Маршал Р. Я. Малиновский, Советски Союза маршалаш К. К. Рокосовский, С. М. Буденный, флота адмирал С. Г. Горшков.

СССР ДОСААФ Центральни комитета балха хьакъехьа доклад а еш КПСС XXII-ча съезда решенешкара доагIа оборонни общества декхараш а дувцаш къамаьл дир Д. Д. Лелюшенко.

ХIанззе йоакхо ю ялат чуэцара

ДIайийнача культурашта дика гIулакх ду Грозненски района 1-ча Мая цIерахча колхозе. Дог гIоздоал 530 гектара тIа дIайийнача гидуаргашка хьежача. Захаров Василе кулгалдеча № 2 йолча бригада механизатораша чIоаггIа къахьийгалга гуш да.

Даурбеков Шахрана кулгалдеча № 1 йолча бригаде 125 гектара тIа дIайийнача гибридни хьажкIашта культиваци еш къаьстта дика къахьег Абулхаджиев Рамзана, Хажмурадов Салмана, Хамзатов Хьусена.

Ялат чуэца хIанззехьа а кийчлуш ба колхозхой. Кен-Юртеи колхоза центральни усадьбеи хьалъеш латт 1000 тонн ялат цIендеи 3000 тонн чулоаттадеи лаьрхIа йола шиъ механизированни помещени. Кен-Юртара помещени июнь бетта юххье хьалъяь йистеяккха лерхI строителаша.

Дика къахьег строитела Н. Пискова, каменщикаша Д. Куликова, А. Детистова, М. Салазкина, плотникаша Е. Тихоненкос, Е. Шевченкос, кхыбараша а.

П. КАТАКОВ.

ХАННАХЬА КИЙЧО ЯЬЙ

Гурахьа дIадийна ялат кхачаш латт Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза 1-ча отделене кхашка. Дукха ка ялалехьа дика хьийкъа ялат чуэца болалургба цига. Специалисташа хьалхxагIе а даьча лоархIамех хIара гектара тIара 23—25 центнер гурахьа бийна мукхи 20—22 центнер кIаи даккха лерхI.

Ялат дика хьалкхе а даь, из чуэца е еззача тайпара кийчо еш ба болхлой. Тоаяь латт комбайнаш, йиъ жатка, е еза ремонт яь оборудовани я, кийчъяьй механизированни хьатташ, отделене ялат цIендеш йола «ВИМ» яха цIена ши машин я.

Кийчдаьд ялат увзаргдола таразаш. Кхаь тараза тIа увзаргда укх шера ялат. Ялат чуэцара хIанззе а план-график оттаяьй, агрегаташ тIа балхаш дергдола нах тIачIоагIбаьб.

Ялаташ чуэца кийчо яра тIеххьара балхаш деш ба хIанз отделене къахьегамхой.

— Укх шера, — йоах отделене управляюще Данильченко Ивана, — 1250 гектара тIара гурахьа дIадийна ялат чуэца деза тха. 8—10 дийнахьа из чуэца денна дош кхоачашдергда оаха.

И. ПЕТРУХИН.

КПСС обкомеи республика Министрий Советеи

„ЗАОКСКИЙ“ МЕХАНИЗАТОРАША ДIАДОЛАДАЬ СИЙ ДОЛА ГIУЛАКХ ХЬАЛЛОАЦАРГДА ВАЙ

Московски области Серпуховски района «Заокский» яхача совхоза механизатораша новкъосташа Н. С. Жирнова, И. И. Терехова, М. С. Степанова, В. С. Илюшина кулгашца болх а ца беш доакъарий культурай — шура чуетта фийг чIоагIлуш латтача хана моша хьажкIаш силоса, шекара свекла, бобай, доакъарий морковкай — хьувкъам лакхбара яхь йоаржае тIахьийхаб берригa механизатораш. Цар тIаийца декхар да хIара гектара тIара 6300 доакъара единица йоаккхилга. Укх шера 19-ча апреле «Сельская жизнь» яхача газета тIа шерра йийцар цар опыт.

РСФСР йолча КПСС ЦК бюрос РСФСР Министрий Совето массане а хьаллаца езаш лаьрхIай «Заокский» механизаторий инициатива. Колхозий, совхозий отделеней бригадашка, механизированни звеношка доакъарий культурай хьувкъам лакхбеш бола болх дикагIа байтар духьа 150 хьалхареи 300 шоллагIеи ахчан премеш оттаяьй. ХIара хьалхара преми 600 соми шоллагIа яр 400 соми хургйолаш оттадаьд.

КПСС обкомаша, крайкомаша, автономни республикай Министрий Советаша, крайисполкомаша, облисполкомаша 1962-ча шера 1 декабрал тIехьа ца доалийташ хьабаларца премеш тергья РСФСР Министрий Совето. 1962-ча шера доакъарий культурай хьувкъам лакхбара хьакъехьарча Ерригроссийски социалистически яхьа условеш чIоагIъяьй. Къилбаседа Кавказа экономически районе котбаьннаргаш лоархI укх шера 200 гектар долча лаьттара цхьан гектара тIара 6500 доакъара единица яьккхача колхоза, совхозий отделеней бригадаш, механизированни звенош. Уж условеш кхоачашъяьрашта 600 сом ахчан хьалхара премеш тел. 200 гектарал кIезигагIа доацача лаьттара хIара гектара тIара 6000 доакъара единица яьккхача колхозий, совхозий отделене бригадашта механизированни звеношта 400 сом ахча дола шоллагIа премеш тел.

Колхозий, совхозий отделеней бригадаш, механизированни звенош премеш луча юкъе хьоргья доакъарий единицай лакхе бийца хьувкъам баьккхача, хIаьта шийна болх бе тIачIоагIдаьча лаьтта 5 процентал кIезигагIа йоацаш бобови культураш (плано лаьрхIачул кIезигагIа боацаш хьувкъам бича) 10 процентал кIезигагIа йоацаш шекара свекла е доакъара морковка а хуле, доакъара единицаш яхарга шийга дIадодар плано лаьрхIачул лакхагIа а ца хуле.

Обкома бюроси республика Министрий Советои декхарийла яьй территориальни производственни управленеш, парте райкомаш, райисполкомаш «Заокский» совхоза механизаторашка хьокхам а эцаш колхозий, совхозий отделеней бригадашка, механизированни звеношка доакъарий хьувкъам лакхбара шерра социалистически яхь йоаржае, дIайийнача хIара гектара тIара 6500 доакъара единицал кIезигагIа йоаккхаргйоацаш.

Республикански газетий «Грозненский рабочий», «Ленинан некъ», «Сердало», районашта юкъарча газетий редакцеш, радиовещанеи телевиденеи Комитет декхарийла я колхозий, совхозий отделеней бригадаша, механизированни звеноша доакъара культурай хьувкъам лакхбара лелаю Ерригроссийски социалистически яхь хадданза дIайоаржае.

Территориальни производственни управленеш декхарийла я парте райкомашца, райисполкомашца дагаяьнначул тIехьагIа, доакъарий культурай хьувкъам лакхбара яхьа итогаш, укх шера 15-гIа ноябрь тIакхачалехь КПСС обкомага, республика Министрий Советага хьаяла, премировани е Федераце Министрий Советага уж дIалургйолаш.

БОККХА НИЗ БА КОМСОМОЛЬЦАШ

21-ча мая Грозне республикански пионерий Двореце комсомола Нохч-ГIалгIай обкома пленум хилар. Алхха обкома членаш хинна ца Iеш республике дикагIа бола балхашта хьалха латтараш а бар пленуме. Пленуме дийцар ВЛКСМ XIV съездахи Нохч-ГIалгIай областной комсомольски организаце декхарехи дола дош. Цу дешах лаьца доклад йир ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара Г. Г. Шепелевас.

Комсомола XIV съезд гульяннаяр, йоах докладчика, КПСС XXII съезда решенеша цо тIаийцача парте Программа дегаш ураоттадаь, сийрда кхоане хьалъеча хIара ди тIехьагIа доккхагIа толамаш доахаш къахьега советски нах болабеннача деношка. Съезда балхаца дакъа лоацаш мел хиннараштa дика холуш дар парте белгалбаьча новкъа коммунизм хьалъеча хьинаре къахьегаш кагирхой болга. Из бакъдора делегаташа съезде дийцача комсомольцашта карагIдийначa доккхийча гIулакхаша.

Дикача къахьегама толамашца накъа ера вай республика 45 эзар саг чувоагIаш йола комсомольски организаци а ший съезда. Съезда сийна тIаийца декхараш сийленца кхоачашдир дуккхача комсомольски организацеша. Боккха болх баьб комсомольски организацеша шоай мугIараш дегIадоаладара хьакъехьа а.

ЦIераш йоах докладчика дикагIа йолча комсомольско-кагирхой бригадай, сменай, участкай.

Бакъда, дукха кхоачамбоацараш да вай балха юкъе хIанз а, йоах нов. Шепелевас. Ерригача торонех бизза пайда а эцаш предприятеша, стройкаша, колхозаша, совхозаша болх бергболаш гIулакх вIаштIехьдаьккхадац, дIаяхача замах юхедиса зуламера гIулакхаш дIадахара беш бола болх эсала лел. Комсомола цхьайолча райкомаша мела лелабу комсомоле дукхагIа кагирхой, къаьстта нохчийи гIалгIайи мехкарий хьаэцара болх. Дукха кхоачамбоацараш да агитационно-массови балха юкъе а.

Доклад йистеяьлча пренеех къамаьл даьча комсомола Октябрьски райкома секретара Городова Владимира дийцар района комсомольцаша доахача толамех. МоллагIа а дика гIулакх комсомольций инициативах дIадоладу районе. ТIеххьарча деношка районе шерра хьаллаьцад «Комсомольский прожектораш» яха ударни отрядаш вIашагIйохкара гIулакх. «Селханарчул дикагIа тахан бе болх» — иштта да хIанз Октябрьски районерча комсомольски лозунг, йоах оратора.

Трибуна тIа йоал «Надтеречный» совхоза Iаьсий леладер Турлуева Зулпа. Диъ шу да со Iаьсий леладеш йола, хIаьта хIара шера толамаш совдоахаш, декхараш тIеххоачашдеш хьа а йоагIа со, аьлар оратора. Цо дош лу укх шера 350 Iасилг хьалкхеде.

Комсомола Урус-Мартана райкома секретара Джабраилова Раяси Ачхой-Мартана райкома секретара Мальсагова Боятаси шоай къамаьлашца белгалдаьккхар цхьаболча нахах доахка къаьнарча замах юхедисача зенерча гIулакхашта духьал шерагIа къовсам боаржабе безаш хилар. Цу хьакъехьа боккха болх бе безаш ба комсомольцаши кагирхойи. Къаьстта теркам бе безаш гIулакх да кхалнаха юкъера болх тоабелга.

Грозненски опорно-хьокхама боахама комсомола комитета секретара Козлова Полинас ший къамаьл хетадир совхоза хьажкIаш лелаеча кагирхой звеной балхашта. 2050 гектара тIа хьажкIаш лелаеш 8 кагирхой звено я совхозе. Шерра яьржай совхозе коммунистически къахьегам бахьан лоаттаю яхь.

Къамаьл даьча «Малгобекнефть» НПУ бурув тохача мастера Перов Михаила дийцар мелови тIоанашка бурув тохаш йолча шоай комсомольско-кагирхой бригадо комсомола съезда хьалхарча къахьегама вахте а этта планах бетта 550 метр мара тоха ца дезача 800 совгIа метр бурув теха хиларах.

Пленуме къамаьлаш дир иштта ВЛКСМ ЦК лектора, отставкерча инарал-лейтенанта нов. Соколов-Соколенка, комсомола Волгоградски обкома секретара Константинов Юре, ВЛКСМ ЦК штате йоацача лектора Морозова Эллас, кхычар.

Республика комсомольцашта хьалхашка латта декхараш белгал а деш пленума болх чакхбоалаш къамаьл дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. Б. Г. Габисова.

Дийцача дешах шерра решени тIаийцар пленумо.

С. КОТИЕВ.

Сурта тIа: пленума балхаца дакъа лоацаш бараш перерывах. П. Катакова сурт.

ВОШАЛ ДОЛЧА МЕХКАШТА ЛАЬРХIА

Гаражни оборудоване завод республике йоккхагIа йолча предприятеех я. Йоккха а цхьа барт-цхьоагIо йолаш а я машиностроителий коллектив. Цу предприяте арахеца продукци вай мехка яхьийта а ца Iеш кхыча мехкашка а дIакхухьийт. ЧIоагIа низ бола прессаш-подъемникаш, кхыйола оборудовани дIакхухь Инде, Афганистане, Монголе, иштта кхыча социалистически лагерашка. ХIанз революционни Кубана эшача гаражни оборудоване заказ кхоачашдеш я завода коллектив. ДIаяхьийта кийчъяьй 25—40 тонн хьалъэйъеш йола гидравлически прессаш, тележкаш, прессо-перетягивающи устройстваш.

Кубински халка заказ кхоачашдеш къаьстта дика болх бу Уваров Дмитреи Власов Иванеи кулгалдеча слесарий-сборщиккий бригадаша.

— Вай кубински новкъостий раьза хургболаш кхоачашдергда оаха заказаш, — йоах болхлоша.

Доккхий толамаш доах коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча Федоренко Анатолий керте латтача токарий бригада. Сменах йола заданеш 120—130 процент кхоачашъю цо. ХIаьта, арахеца продукци тIехдика я.

С. СУЛИН.

ЦАРЕХ БУРОВИКАШ ХУРГБА

Дукха ха яц Пугоев Суламбики Мурзабеков IабдулВохIапи Карабулакерча бурув деттача конторе балха баьхка. Юххьанца денз Iаьржа болх беш хиннача Суламбикахи Iабдул-ВохIапахи бурильщиккий гIончаш хиннаб.

— Бокъонца бола шоай гIулакха говзанчаш ба уж,— оал царех цIи хезача буровика нов. Панфилова.

Уж дика болхлой хиларца бурильщиккий курсе бахийтаб Суламбики Iабдул-ВохIапи. ХIанз уж дешаш ба Грознерча мехкдаьтта доаккхачеи газовии промышленноста управленерча учебно-курсови комбинате.

Дукха ха ялалехьа бурильщикаш а хинна шоай коллектива юкъе балха юхабоагIаргба нн. Пугоеви Мурзабекови.

А. БАКАЛЮК,
«Сунжанефть» НПУ Карабулакерча бурув деттача контора инженер.

Кхоанен разведчиккий мугIараш шерлуш доагIа

Коммунистически хьисапе болх бе, даха, деша яха лозунг хIара денна кхоачашдара тIехьа яхь нийса вIашагIъелла, доаггIача бесса цунна кулгалдеш боккха болх бу профсоюзни организацеша.

Коммунистически къахьегама коллективи ударники яха цIи яккхара тIехьара болам боккха лоархIам болаш болга а йоккхий перспективаш йолаш болга а хьагойт тIеххьарча кхаь шера мехкара 20 миллион совгIа болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхера бараш юкъе а озаш из болам шербаларо. 1960 шера денз коммунистически къахьегама коллективай, ударникий (2-гIа республикански слет хинначул тIехьагIа) коммунистически къахьегама коллективи ударники яха цIи яккхара яхье баьннараш шозза дукхагIа ба республике, хIаьта колхозхой боацаш 60 эзар совгIа саг юкъе а воагIа цу яхьа. Из сийлен цIи яьккхарий мугIараш диазза дегIадаьхкад (17 эзар совгIа саг а ва из цIи лелаеш). Цу хана массехк предприяти мара яцар коммунистически къахьегама яхь лелаеш, хIаьта хIанз нтташ я уж, царца цхьайтта эзар саг чувоагIаш йола Грознерча машиннаькъахой коллектив а йолаш.

Дукха ха йоацаш машиннаькъа-транспорта болхлой Ерригсоюзни совещане ше къамаьл деш Н. С. Хрущева аьлар:

«Машиннаькъахой дика а сий долаш а традицеш я. Уж бар хьалхара керда коммунистически къахьегама овсарле бахьан къовсам лоаттабе болабеннараш. Массанена дагадоагIа мехка эггара хьалха 1919-ча шера мае, Владимир Ильича сийлахьйоккха почин, аьнна цIи яьккха дола коммунистически субботник вIашагIъделлараш Москва-Сортировочни яхача депора машиннаькъахой хилар. ХIаьта вай хана цу депо машиннаькъахоша хьаяьй коммунистически къахьегама хьалххара бригада а».

Из патриотически гIулакх чIоаггIа хьаллаьцад цхьацхьацца а боацаш берригнеша цхьана коммунистически хьисапе баха, къахьега, деша лаьрхIа коммунистически къахьегама отделени яха цIи яккхара тIехьа яхь йоаржаьча вай республикерча машиннаькъахоша.

ХIара ди тIехьагIа цу боккха лоархIам болча яхье дакъа лоацаш бараш дукхагIа хулаш боагIаш хилар хьахьокх «Сунжанефть» НПУ коллективо (начальник нов. Костыря, промкома председатель нов. Круглов). Ши шу хьалха укхаза ударника цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабеш наггахьа саг мара вацар, хIанз цу яхье баьннаб беррига 1400 болхлой. Из сийлен цIи яьккхай цу коллективацарча 500 саго, царца мехкдаьтта доаккхача промысла коллектив, бурув тоха ворхI бригада, электроцеха коллектив а йолаш.

Коммунистически къахьегама яхье баьннарий мугIараш шердара даькъе боккха болх баьб химически завода, мехкдаьтта чакхдоаккхача заводий, Грознерча консервни завода, Грознерча дукхагIа йолча хIамаш тегача фабрикай профсоюзнии комсомольскии организацеша а. Цу предприятей коллективаш коммунистически къахьегама предприятей цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабеш я.

Ялх коллектив я республике, царца «Малгобекнефть» НПУ 1-гIеи 2-гIеи промыслаш, Каргалинская яха машиннаькъа станци, Гудермесски ша кийчбеча завода, кхыйолча предприятей коллективаш а йолаш коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеш. Тайп-тайпарча заводашкара 30 цехо, хIаьта 1028 бригада, смена, технологически установка лелаю из цIи.

Вай хана мадарра кхоачашхулаш латт Ленина хьалххехьа а гуш хиннар: советски наха шоай кулгашца хьалъю коммунизм — дерригача адамий сийрда кхоане.

Коммунистически къахьегама коллективи ударники яха цIи яккхара тIехьа йоаржаяьча яхье хьахиннай хьалха латтараша тIехьабусараштa новкъостал деш йола керда формаш.

Производство дика йовзаш, балха йоккха опыт йолаш болча хьалха латтача болхлоша шоай опыт новкъосташта юкъе дIайоаржаелга хIара дийнахьара хIама а хинна дIаэттад. Хьалха латтача коллективо новкъостал ду тIехьаюсачоа, цун балха боарам шийчоа нийсса хургболаш.

Коммунизм хьалъелга дерригача халкъа гIулакх, кот а дувлаш коммунизмага дахар — бIарччача юкъарча фронтаца хила дезаш хилар бокъонца кхетадаь хиларца хьахиннай из вIаши новкъостал деш йола керда форма. Коммунистически къахьегама бригадеи ударники яха цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабеш барий Ерригсоюзни совещане Н. С. Хрущева аьлар:

«...Цхьан бригада, цхьан завода, колхоза, совхоза я цхьан района могаргдац цхьацхьацца а яьнна коммунизмага яха. Алхха цхьана, алхха халкъа юкъарча къовсама шерача фронтаца йоаккхаргья вай коммунизма лакхале».

Из ишта хилар мадарра хьахьокх сийлен цIи лелаеча коллективаша хьабенача а хIанз дIахьош болча а наькъа анализо. Укхаза вайна гу тIагIертта къахьегаш, ший хьашташ бахьан долаш лоаттабаь ца Iеш ерригача коллектива хьашташ бахьан долаш къовсам лоаттабеш нах хилар.

Ши шу дала доал «Малгобекнефть» НПУ Ленина орден лелаеча 1-гIа промысла коллектива коммунистически къахьегама цIи енна. Из сийлен цIи енначул тIехьагIа коллективацарча наькха къахьегамцара гIулакхаш чIоаггIа эргадаьннад, тоаденнад, хIара болхлочо чIоагIа лоархIам беш леладу шоашта хьалхашка латта декхараш, шерра даьржад моллагIа дош къоастадеш хилча а вIаши доттагIал тIехьа новкъостал делга. Цу коллектива берригa членаш институташка, техникумашка, общеобразовательни школашка дешаш ба. Нагахьа санна ворхI шера план кхоачашъярах аьлча, мехкдаьтта даккхара семилетка кхоачашъяь яла йоал коллектив, хIаьта тIеххьарча кхаь шера планал совгIа бIаь эзар тоннал тIех мехкдаьтта а даьккхад.

Цу коллектива юххе хьахиннай цхьаькха а коммунистически къахьегама коллектив — 2-гIча промысла коллектив. Цу промысла мехкдаьттахоша Iалаьмате дика толамаш даьхад соахка, хIаьта семилетка диълагIча шера халкъа боахама план ханал хьалхеи мехкдаьтта даккхара ворхI шера план укх шерехьеи кхоачашъе, аьнна йоаржаяьча социалистически яхьа инициатор а хинна Нохч-ГIалгIайчен берригача къахьегамхошта патриотически хьокхам а беннаб.

Коммунистически хьисапе къахьегилга дика вIаштIехьдаьккхад коммунистически къахьегама фабрика яха цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабеча № 5 йолча хIамаш тегача фабрика коллективо. ЧIоагIа къовсам лоаттабу укхаза производство тоаяра, болх беш йолча моттигашка культура а порядок а хилийтара духьа. 163 саг сийлен цIи лелаеш ва. Дика вIаштIехьдаьккхад фабрике бригадаштеи къаьст-къаьстача болхлоштеи юкъера яхь хIара денна дIайовзийтилга. Беррига яхье баьннараш дешаш ба, шоай говзал лакхъеш, шиъ-кхоъ професси Iомаеш ба.

Иштта чIоагIа теркам беш лелаю коммунистически къахьегам бахьан долаш йоаржаяь яхь дахчах хIамаш еча промышленноста Управлене АТК профсоюзнии комсомольскии организацеша а. ДукхагIа цу гIулакха лоархIам бе яьннай «Октябрьнефть» НПУ, Горпромторга Грознерча трикотажни фабрика, Новогрозненски ТЭЦ, «Красный молот» завода, кхыйолча предприятей, учреждений коллективаш а.

Промышленни предприятей коллективашца цхьана коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабеш ба юрта боахама болхлой а. Республике хьалххаръярех цу яхье яьлар Наурски районерча комсаш лелаеча «Калиновский» совхоза коллектив. Совхозе болх беш мел бараш цу яхье баьнна ба, хIаьта 78 саг, царца кхо бригада а йолаш из сийлен цIи лелаеш ба. Хан-ханнахьа а дика а вIаштIехьдоаккх совхозе яхьа итогаш елга. 147 болхлои гIулакхера бараши общественни порученеш лелаеш, 70 саг халкъа дружинникаш болаш, дукккхабараш художественни самодеятельносте дакъа лоацаш ба.

Вай совхозашка дукха я коммунистически къахьегама коллективаш, из цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабераш. Дика да цар къахьегама гIулакхаш. Хьанна йовзац Урус-Мартанерча «Красноармейский» совхоза комсомольско-кагирхой хьажкIаш лелаю, Кагерманов Оалхазар керте латта бригада. Хадданза кхашкара балхаш дика а деш юрта боахама техниках боаггIача бесса пайда а эцаш вIаштIехьбаьккхаб цу бригадо ший болх.

Цу тайпарча дикача коллективай — кхоанен разведчикай дика гIулакхаш дувцаш кхы а дуккха масалаш кхувла йиш я.

Бакъда, белгалде доагIаш да вай хана боккха лоархIам болча цу болама юкъе цхьадола кхоачамбоацараш хилар. Республикерча цхьайолча предприятей, къаьстта совхозий, коллективаша хIанз а шерра йоаржаяьяц коммунистически къахьегама яхь, хIаьта профсоюзнии комсомольскии организацеша цу гIулакха боаггIача тайпара теркам а бац. Дика кхетаде деза коммунистически къахьегама коллективайи ударникийи мугIараш хIара денна дегIаухаш хила дезилга.

С. СИДЕЛЬНИКОВ,
Нохч-ГIалгIай облсовпрофа председатель.
Материал кийчъяьй «Сердало» газета штате йоацача отдело.

ПОЛИТИКО-МАССОВИ БОЛХ ТОАБАР БАХЬАН ДОЛАШ...

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъяра тIехьа къовсам лоаттабеча Шелковской района Ленина цIерахча колхоза къахьегамхоша дика толамаш даьхад. Детта доахан, коа тIара оалхазараш дебадара, комсашта дика гIулакх дара къахьегамхоша кхоачашдаьча социалистически декхарашка хьажа а хьежа КПСС Шелковской райкомои райисполкомои карара кара тела ЦIе байракх еннай тха колхоза.

Партеи правительстваи дIахо йодача хана юрта боахам кхы а дегIабоалбара хьакъехьа хьалхашка оттадаь декхараш кхоачаш мишта ду хьагойт укх масалаша: укх шера хьалхарча ах шера планах 2180 центнер шура паччахьалкхенга йохка езаш яр колхоз. Из задани тха колхоза хьайбаш леладераша тIехкхоачашъяьй. Масала, 20-ча мае кхачалехьа 2200 центнерал дукхагIа шура ехкай оаха паччахьалкхенга.

Дика толамаш даьхад коа тIара оалхазараш леладераша а. Цар ах шера планах 210 эзар фуъ дохка мара ца дезача 213 эзарнел совгIа фуъ дIаденнад паччахьалкхенна.

Укх шера даь Iоахарий ца дойташ хьалкхедара районе хьалхара моттиг яьккхай тха колхоза жа леладераша.

Колхоза къахьегамхошта хьалхашка оттадаь боахам а культура а дегIайоалаяра лоархIамера декхараш кхоачашдеча боккха болх баьб тха пропагандисташеи агитаторашеи. Цар колхозхошта юкъе социалистически яхь вIаштIехьйоах, юрта боахаме хьалхара моттиг лелаерий опыт дIа-юха йоаржаю, наха коммунистически къахьегам безаболийташ болх бу.

ТIехь-тIехьа тоалуш латт хIара агитатора, пропагандиста лелабу массово-политически болх. Колхозхой дIакхетабергболча тайпара лелабу цар из. Оттаьча планах № 2 йолча шурий-товарни ферма болхлошца тайп-тайпарча темах беседаш ю агитатора Каменский Тимофей Ивановича. Ше еча беседашца цо дувц шура дукхагIа яккхара наькъаш. Масала, дукха ха йоацаш «Доахангара шура дукхагIа яккхара керттерадар хьайбай фу дика хилар да» яхача темах беседа яьй цо. Шикхо шу хьалхагIа Ленина цIерах колхоз районе тIехьайисарех лоархIаш яр, хIаьта хIанз хьалха латтарех я из. Районе хьалхара моттиг яккха вIаштIехьдаьннад деттача доахан фу тоадаларах. Колхозо дикача фух дола дукха Iаьсий Iалашдаьд. Цудухьа шурий-товарни фермерча цхьаццаболча дояркаша хьалха дахкача доахангара хIаранегара дийнахьа пунт шура йоаккх хIанз.

Дояркай къахьегам аттача баккхара наькъаш а дувц ший беседашца агитатора нов. Каменске. Цу гIулакха лаьрхIа колхозе доахан детта зал а йолаш керда стандартни помещени хьалъяьй. Дажа дIа а ухийташ чуоттадаь доахан леладу ха хьатIаотталехьа доахан деттача помещене электромеханически дойка оборудовани оттаергья.

Еррига уйла тIаяхийта, боккхача безамца ладувгI колхозхоша агронома - пропагандиста Демичев Григорий Аверьяновича еча беседашка. Массехк шу хьалхагIа денз нов. Демичев хьажкIий кхаш шердара тIехьа къовсам лоаттабеш хьавенав.

— ХIажкIаш дIаюв кхаш махулла шердарца мара вIаштIехьдаргдац колхоза экономика дегIайоалае,— яьхад цо ше беседаш еш дуккхаза.

Агитатора дийцар бакъдолга гучадаьннад колхозхошта хIанз. ДIадахача 1961 шера юрта боахама къахьегамхоша чIоагIа гулакх дар бахьан долаш дика хьийкъар хьажкIаш. Цунах план кхоачашъе а кхоачамбалла силос кийчъе а вIаштIехьдаьннад.

ХIанз планах 240 гектара тIа дIае мара ца езача 490 гектара тIа ялатийна лаьрхIа хьажкIаш дIайийнай колхозо. Квадраташ нийса йолаш, дика хьатIаяьннай уж.

Дика лелабу агитационно-массови болх агитатораша Дворников Федор Петровича, Куликова Полина Ивановнас, Вербицкий Виктор Ивановича, иштта кхы дуккха бараша а. Цар массанеша а чIоагIа новкъостал ду колхоза къахьегамхошта вай мехкара а доазол дехьара а керда хоамаш дIадовзийтара, КПСС XXII съезда решенеш вахара юкъъекхахьара.

Майрра ала йиш йолаш да тхо колхоза экономика дIахо дегIайоалаяра даькъе тхоашта карагIдийна доккхий гIулакхаш тха агитаторашеи пропагандисташеи наха юкъера кхетама болх тоабар бахьан долаш вIаштIехьдаьннад, аьнна.

Н. БОЛЬБАСОВ,
Шелковской района Ленина цIерахча колхоза парторганизаце секретарь.

Ер шу доладелча денз

ШоллагIча квартала производственни план ханал хьалха кхоачашъяра тIайийрзза къовсам лоаттабу литейно-механически завода коллективо. Дика балхаш ду цига рационализатораша. Укх шера еннача 17 рационализаторски предложенех балха юкъейихьача йиъне 2422 сом пайда беннаб, хIаьта вож 13 предложени хьажа а хьежа производствана юкъеяхьа кийчъяьй.

Боккхача лоархIамера я заводо арахецаш йола литейни машинаш. Цу машинех пайда эц кхыметтел цхьайолча доазол арахьарча паччахьалкхенаша а. Масала, Германски Демократически Республике, Болгаре, Iарбий ВIашагIкхийттача Республике, Индонезе, Ираке, Кубе, иштта кхычахьа а.

Директора кабинета чу хьалтеха йоаллача графика тIа яздаь да малагIча паччахьалкхенна, мича хана литейни машин кичъе еза. Иштта шоллагIа квартал чакхйоаллаш Германе яхьийта езаш йола из машин ханал цхьа бутт хьалха йистеяьккхай завода коллективо.

Доккхий къахьегама толамаш доах балха тIа литейнии, механическии, сборочнии цехаша. Заводе хьалхле лелаеш я литейни цеха коллектив. Цу коллективага я карара кара луш йола завода ЦIе байракх а. Сийлен доска тIа яьккхай механически цех.

Ер шу доладелча денз къаьстта дика къахьегарах ахчанца совгIат а луш, Сийлен книжка тIа баьхаб коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи яккхара къовсам лелабеш бола слесарь-сборщик Комаров, фрезеровщик Запечалов, формовщик Евдокимов, строгальщик Реутов, иштта кхыбараш а.

А. ДОДОВ.

Комсомольцашеи кагирхошеи тIахьожам лелабу

«Комсомольский прожектор» яха ударни отрядаш вIашагIйохкара московски кагирхоша дIадоладаь боккхача лоархIамера гIулакх чIоагIа раьза а болаш хьаллаьцад Грозненски локомотивни депо къоначa болхлошеи гIулакхерча нахеи.

Московски комсомольцаша дIадоладаьр хьал а лаьца, депо шиъ отряд вIашагIъеллай: цаI механически цехеи шоллагIъяр тепловозни цехеи.

Отрядаша лаьрхIад йолаш йола еррига горонаш гучаяхара а царех пайда эцара а депо коллектива новкъостал де. Иштта механически цеха комсомольцаши кагирхойи станочни парко беча балхага, кхыча оборудованега хьеж.

Локомотиваш ремонт яь сихагIа араяхара, цар узлашта дикагIа ремонт яра, керда техника балха юкъейоалаяра, дикагIбарий балха говзал дIайоаржаяра тIахьожам лелабу тепловозни цеха «Комсомольский прожекторо».

Г. АНОХОВ.

ЮРТА БОАХАМА НОВКЪОСТАЛА

Вай мехка толамца коммунизм хьалъяра боккха лоархIам болаш да промышленноста предприятеша юрта боахама материально-технически новкъостал дар.

В. В. Куйбышева цIерахча Воскресенски химически комбината коллективо промышленни предприятешка кхайкарал даьд юрта боахама эшаш йола промышленни продукци планал совгIа арахецара шоашта юкъе социалистически яхь йоаржае яхаш. Цу коллективо лаьрхIад 1962 шера юрта боахама лаьрхIа планал совгIа 50 эзар тонн минеральни удобренеш арахеца.

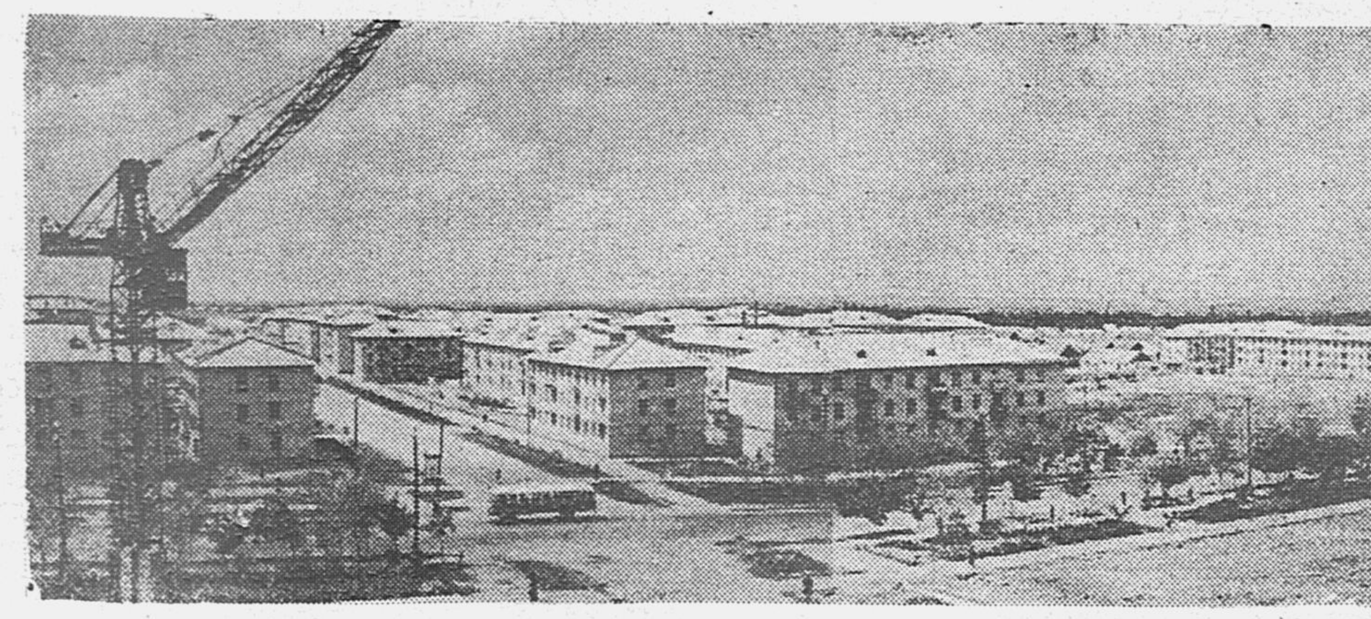
Тха производственно-товарни контора шоллагIча цеха коллективо а лаьрхIад оборудовани дикагIа лелаярцеи къахьегама овсарле лакхъярцеи планал совгIа юрта боахама техникана эшаш дола дизельни доагам 80 эзар тонни, А-66 яха автомашинашта эшаш дола бензин 25 эзар тонни арахеца.

В. ОПИЧ,
производственно-товарни контора парткома секретарь.

Письмо кепа теха деце а

«Иштта хила мегаргйий рентгена болхло», аьнна корта а болаш Наьсарерча райамбулаторе рентгена кабинете болх беш йола Тумгоева Рая цамогаш болча нахаца гIожа хилар дувцаш письмо денадар редакцега. Из гIулакх тахкар дехаш райамбулаторе хьалдахьийтача письмох лаьца укх тайпара хоам бу амбулаторе заведующе нов. Долтмурзиева:

«Письмо тIа дувцараш техкача, бакъ корадаьд, хIаьта амбулаторе коллективо из дош дийца а дийца, бехк баьб цу гIулакха бехке йолча Тумгоева Раййна...»

КИРГИЗСКИ ССР. Городе Фрунзе нах чубаха дуккха цIенош хьалдеш латт. Малхбоалачеи чубузачеи города йистошка керда нах чубаха микрорайонаш хьалъяьй. Семилетках укхаза хьалдергда из город хьахиннача хана денз хьалдаьраш миссел дола нах чубаха цIенош.

СУРТА ТIА: Киргизе столица малхбузехьара микрорайон.
А. Расшихина сурт.
ТАСС фотохроника.

СОАХКАРА ГІАЛАТАШ ЮХА А ДУВЛ

Республика йоккъал уvттача районий кхашка хиш дехкилга эггара лоархІамегІара цхьаникъ ба хьажкІаш, шекара свекла, баьца дааpаш, сомаш, комсаш, иштта кхыйола культураш дикагІа хьувкъаяра.

Хиш дехкача лаьтташ тІа эггара дикагІа хьувкъа тайпа культураш дІаер, царна гІулакх дара агротехника чІоаггІа тоаяр, массаза а кхоачамхургболча боарамагІа цу лаьтташка тІоадал хулга Іалашдар, хІаьта цу гІулакхий ларда тІа хиш дехкача лаьттай хІара гектара тІара 80 центнер фуалъяьхача хьажкІийи 500 центнер шекара свеклаи чуэцилга укх гарггарча 2—3 шера Іалашдар — иштта да Нохч-ГІалгІай республикерча юрта боахама къахьегамхоашта хьалхашка латта декхар. Из декхар кхоачашде йиш йолаш хилар бакъду дІаювча хІамашцара шоай балхаш дика леладеча дуккхача колхозийи совхозийи опыто.

Дерригача шоай боахамашка яьхарел шозза дукхагІа хьажкІаш яьхар хиш дехкача лаьттай хІара гектара тІара Урус-Мартана района «Красноармейский» яхача совхозерча СССР Лакхехьарча Совета депутата Кагерманов Оалхазара бригадо, Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхозерча нов. Токарева бригадо, Шаьла районерча «Шалинский» совхоза нов. Музыкаевой звенос, иштта кхычар а.

ХІаьта вай мишта пайда эц хиш дехкача лаьттаех?

Дуккха беркат доалаш йола культураш — хьажкІаш, шекара свекла, бобови, баьца дааpаш — дІаюв хІанз дуккхача боахамаша хиш дехкача лаьтташ тІа. Цхьабакъда, хиш дехкача лаьтташ тІа цу тайпара культураш дІае еза, яхаш, хабараш а дувцаш, из шоаш дувцар кхоачаш а ца деш ба цхьаццадолча боахамий кулгалхой. Грозне бахача наха баьца дааpаш лоаттаде дезаш йолча № 3 йолча пригородни совхозо (директор нов. Малик, керттера агроном нов. Черныш) хиш дехкача лаьттай 80 гектара тІа дуккхача шерашкара баьцаш дІайийнай. Зе мара боахама пайда хьа ца боалаш йола баьцаш дІа а ювш, иштта зехьа доаде мегаргдий хиш дехкаш дола лаьтта?

Иштта цу тайпара гІулакх да Грозненски опытни станце опытно-хьоккхама боахаме а. Цига а хиш дехкача лаьттай 160 гектара тІа баьцаш дІайийнай.

Май бетта пхийттлагІа ди хьаоттача хана 35 эзар гектара тІа хий дилла дезаш яр календарни планах республикера колхозаши совхозаши, цхьабакъда, из ха хьаотташ бокъонца хий диллараш 20 эзар гектар мара яц.

Соахка шоаш даь хинна гІалаташ хІанз а юхадеш я Сунженски районера колхозаш. Ший ханнахьа хиш ца дехкар бахьан долаш даккха йиш йолча боарамагІа ялат ца доаккхаш йисар 1961-ча шера Сунженски районера колхозаш. Алхха 82 процент мара кхоачашъянзар цар соахка кхашка хиш дахкара план. Соахка шоаш даь гІалат теркал а даь, укх шера из тоаде хьажа безар боахамий кулгалхой. Цхьабакъда, цар из даьдац. Укх шера а чІоагІа мела лел цига кхашка хиш дехкилга. Планах 8539 гектара тІа хий дилла дезача метте 15-гІа май хьаотташ деррига а 2767 гектара тІа мара дилладац. Иштта ледара лел хиш дехкара балхаш Урус-Мартанеи Ачхой-Мартанеи районий боахамашка а. Бизза лоархІам а ца беш, боахамий цхьаццаболча кулгалхоша из гІулакх тесса лeладар бахьан долаш да из.

Хиш дехкара дикагІа йола опыт массанена дІа а йовзийта, цу наькъаца хиш дехкилга мела лел. Хиш дехкача эша инвентарь кхоачам хиллал яц. Из инвентарь шоашта мел эш хойташ заявкаш хьакхаьчача дІахьа кхухьа щиткаши сифонаши кийчъергья аьннадар «Сельхозтехника» объединене кулгалхоша. Уж заявкаш хьагул а яь, «Сельхозтехника» объединенега дІаеннай хина боахама управлене, цхьабакъда хиш дехкара эша инвентарь хІанз а боахамашка дІакхоачаш яц.

Баьца дааpий хІара 10 гектара, е фийг болча ялатий 25 гектара лоархІаш цхьацца хиш дехкаш вола саг хила веза колхозашкеи совхозашкеи. Тайп-тайпара культураш дІайийнача лаьттах хьадда участкаш дІалу цу нахага хиш дехка. Иштта къаьст-къаьстача нахага хьадда участкаш дІаелча царга торо хул шоай лаьтта дикагІа довза, цига хий дилла аттагІа мишта хургда Іомабала.

ДІайийна хІамаш кхаччалца йолча хана царна хиш дехкача лаьтташ тІа балхаш деш бола нах материально дукхагІа хьаштдолаш хилийтара эша гІулакхаш кийчде а чакхдаха а деза хІара колхозеи совхозеи.

Юрта боахамерча болхлошта хьалхашка оттадаьча кердача декхарашка хьежжа ший болх эргабаккха а тоабе а беза хиш дахкара системай управлене. ДІайийнача хІамашта хиш дахкара дукхагІа практически новкъостал де деза колхозаштеи совхозаштеи, массе а боахаме хиш дахкара планаш кхоачашъергйола гІулакх де а, хІаьта цун ларда тІа хиш дехкача лаьттаех хІара гектара тІара 80 центнер фуалъяьхача хьажкІийи 500 центнер шекара свеклаи йоахилга укх гарггарча шин-кхаь шера Іалашде а деза.

В. ЗАВРАЖНЫЙ,
Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета чуйоагІача хина боахама Управлене воккхагІа вола агроном.

Доакъар кийчдеш боахк

Дика вІаштІехьбаьккхаб доакъар кийчдара болх Надтеречни района «Надтеречный» совхоза Лакха-Науреpча отделене. ХІанзале 460 гектара тІара йол хьакха а, хІаьта 400 гектара тІа хьакха улла йол хьагулъяь а баьннаб отделене механизатораш. Цул совгІа 154 тонн аьлах аргІаш а даь, хьайбаш чудоахкача помещенешта юххе дІаоттаяьй.

Семилетка укх диъллагІча шера 2100 тонн йол кийчъе еза планах цу отделене къахьегамхоша. ХІаьта, цар дош деннад ка бола ялат чуэца ха хьатІакхачалехьа 2100 тонн йол кийчъе.

Доакъар Іалашдеш къаьстта дика балхаш ду трактористаша Мусаев Іаьласи Саиев Салманеи. Сменах 20 гектар йол хьакха езача 25—26 гектар хьокх царех хІаране.

Йол хьагулъеш шийгара хьокхамаш гойташ къахьег Ахматов Мусас. Цхьан дийнахьа нормах 30 гектара тІара йол гулъе езача 50—55 гектара тІара гулъю цо.

М. АЗИЕВ.

НАЬСАРЕН РАЙОНЕРА ХОАМАШ

ДЕКХАР КХОАЧАШДЕРГДА

ХІанзалца организацешка а предприятешка а болх беш хиннав со. КПСС XXII-гІа съезд хинначул тІехьагІа къаьстта безам хилар са кхашка къахьега ваха.

«Октябра 40 шу» яхача совхоза Наьсар-Кертерча отделене вахар со яр шу долалушшехь а. Са дехара духьал хиланзар кулгалхой. Свекла кхееча звенона кулгалде оттавир со. Казахстане свекла кхееча балхаш а даь, кІезиг-дукха опыт йолаш вар со.

Сона ховр из болх хала болга а, хІаьта дукха къахьега дезалга а. Тха отделене свеклай участкаш тІа балхаш дергдола машинаш яц. Оасар дукхагІа долча даькъе кулгашца де деза, цудухьа хьалхха а 30 сагах коллектив вІашагІтехар аз, агрономаца дага а ваьнна.

20 гектар хула участок шира кхо, минеральни удобренеш ехкаш хьаьндир оаха. БІаьстан денош хьатІаотташехьа а боарамах кІоаргал долаш аьхар оаха лаьтта, цкъа дІоахалеи шозлагІа пхьорагІеи макха баьккхар, тІаккха культиваци йир. Дика лаьтта кийчдаьчул тІехьагІа шекара свеклай фу дІадийра оаха агротехнико яххача тайпара.

ХІанз свекла цхьаттара хьалтІаяла йолаеннай. КІезига лордаш хийцача молхаш тохаргья оаха царна. Оасар кІезига да кхай тІа. Бакъда, хІанз догІаш делха доладелча сихденнад из. ХІанз тхо оасар деш да. Хьийкъа ялат хьалкхедара эггара бехктокхамера ха я хІанзара яр.

ДІайийна свекла хьувкъае, аьнна оахош тІайийца декхар кхоачашдергда оаха. Иштта чІоагІо яь ба тха коллектива членаш.

А. ЕВЛОЕВ,
«Октябра 40 шу» яхача совхоза Наьсар-Кертерча отделенера звеньевой.

Тхоай музыканташ кхебу оаха

Наьсарен района юрташкара художественни самодеятельность таханарча вахаро яххача тайпара лелац. Искусство езаш нах боацилга дац из. Уж шортта болаш ба. Бакъда, пандарчаш, баянисташ ца хилар бахьан долаш вІаштІехьдалац клубашкарча болхлой шоай болх боаггІача тайпара дІаболабе.

Масала, Экажкъонгий-Юртара кагирхойи мехкарийи дІадахача шера боккхача безамца раьза хилар шоай юрта художественни самодеятельноста коллектив вІашагІйолла. ХІаьта а пандар локхаш вола саг а ца короваь ехар цар планаш. Района чІоаггІа эшаш ба музыканташ, из гІулакх кхоачашде декхарийла я районера музыкальни школа.

Тха музыкальни школе дешаш дукха бераш да. Фортепьянистий, баянистий пандарчий говзалаш Іомаю цар. Царна мел эша музыкальни инструменташ школе йолаш я.

ТІехь-тІехьа гучаювл берий таланташ. Дукха ха яц Инаркиева Нина (Наьсарен 8 шера дешача школера дешархо) тха школе ена. Бакъда, цо пианино а пандар а локхаш хезачо из дуккхача шерашка из говзал Іомаеш хиннай аргда. Хоза а ший мукъам болаш а локх Мадинас Чайковске язъяь французски халкъа йиш, гІалгІайи нохчийи тайп-тайпара ашараш.

Иштта таланташ йолаш ба Бориев Идрис, Панулова Тася, Бакай Лариса, Шибинская Лида, кхьыбараш. Школа дирекцес хоастора листокаш еннай царна укх шера 1-ча мая.

Дика а чулоацам болаш а я бераша Іомаю ашараш, пьесаш, халкъа частушкаш, сатирически куплеташ.

Кастта района юрташкарча клубашка болх бе гІоргба къона музыканташ. Цар новкъостал дергда юртахошта сихагІа культура лакхъяра.

Р. АБАДИЕВ,
Наьсарен района музыкальни школа директор.

ХІанз керттердар—дІайийнача культурашта гІулакх делга

Укх шера март бетта хиннача КПСС ЦК Пленумо юртбоахама производство вІалла ца хиннача тайпара лакхъе, аьнна яьча решенешта жоп а луш къахьегаш ба тха отделенера болхлой. Соахкарчул дуккха а хьалхагІа дІадоладир оаха укх шера кхашкара бІаьстан балхаш, ханнахьа кийчйир тракторааш, царна тІехьаювза инвентарь.

Гурахьа зябь ахара план кхоачашъяь ца хилар бахьан долаш бІаьстан хьалхара деноош хьаотташехьа а сихха лаьтташ аха доладелар тхо.

Механизатораша а кхыча болхлоша а хьинаре къахьегарах ший ханнахьа кийчдир оаха фу дІадув лаьтташ. Аьхачул тІехьагІа урагІа а пхорагІа а шозза макха баьккхар, культиваци йир. ТІаккха хьажкІаш а кхыйола культураш а дІае доладелар тхо. Эггара хьалха дІайийра оаха горох, кхеш, шекара свекла, баьца дааpаш. Царех цхьайола культураш укх шера духхьашха дІайийнай тха отделене. ХІанз цхьатарра дика хьатІаяьннача цу культурашта оасар деш ба къахьегамхой.

Ший 44 гектар йолча участках хІара гектара тІара 250 центнер свекла чуэцаргья, аьнна дош а денна, ший кхай тІа оасара балхаш деш я укх деношка Коригова Іазе кулгалду звено. ХІанз культиваци еш ба звено членаш, цул тІехьагІа, свекла нийлх а еш, кулгашца оасар дергда.

Къаьстта доккхал ду оаха тхоай хьажкІех. ДІадахача шерарча опыто хьахьекхар хьажкІаш квадратно-гнездови хьисапе дІайийча дукха а пайданегІа хулилга. Цудухьа дерригача 1544 гектар хулача кхай тІа цу хьисапе дІайийра оаха уж. 9 звенох 8 механизированни я тха. Звеношта трактораш а кхыйола техника а актех дІаеннай. ХІара звено ши-ший кхай тІа балхаш деш я. ХІаране даьр гуча да. Цу гІулакхо балха овсарле лакхъю, дисциплина чІоагІъю. ХІара саг шийна хьалхашка латта декхараш довзаш а, уж фуннагІа даь кхоачашде гІерташ а ва.

Ший 230 гектар хулача участка тІа, массарел хьалха хьажкІаш дІайийна а яьнна, оасара балхаш де йолаеннай Гандалоев Мусай механизированни звено. Дика доал ду цу звеноцарча кагийча наха цхьатарра нийса квадраташ а йолаш хьатІаяьннача шоай хьажкІашта. Цар дош деннад хІара гектара тІара 50 центнер фуалъяьхача хьажкІий чуэца, аьнна. Бакъда, из шоай дош тІехкхоачашде гІерташ ба звено членаш.

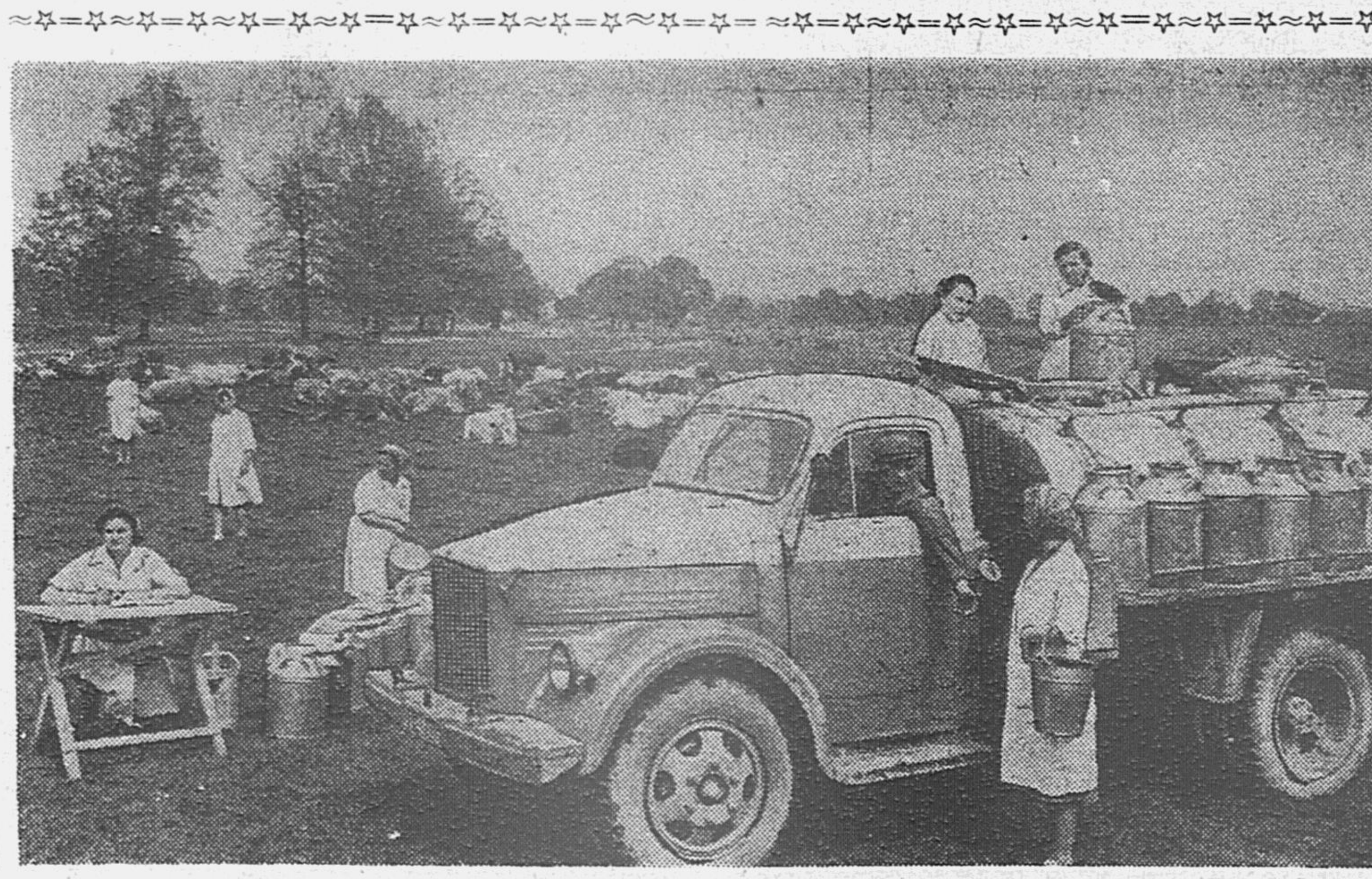
Иштта хьинарца къахьегаш я Гетагажев Хьажбикара, Белхароев Хьажбикара, Фаргиев Мусай, иштта кхыбарий звенош а.

Дикача дешаца белгалъяккха лов сона Бокова Маржан а. Дукха ха я из тха кхашка балхаш деш йола. Дика опыт Іомаяьй цо цу хана денз. ДІадахача шера цо хІара гектара тІара 70 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуэцаргья аз аьнна дош делча нах цецбаьнна бар. Бакъда, Маржана сийленца кхоачаш-м дир из.

Укх шера Наьсарен районерча цІи хезача хьажкІаш лелаеча Кусиева Зайдатаца социалистически яхь а лаьца, хІара гектара тІара 100 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуэца лаьрхІад Маржана. 40 гектар я цун участок. Цу кхай тІара цо чуэцаргья 400 тонн хьажкІаш. Ший дош цунга кхоачашдайтара тхоашкара доаггІа новкъостал оаха а дергда Маржана.

Дика даращца цхьана кхоачамбоацараш а да тха отделене. Мошача доакъара лаьрхІа хьажкІаш дІаювлга тІехьадоалаш латт. Планах 672 гектар дІае езача метте, хІанз а 300 гектар мара дІайийнаяц оаха уж хьажкІаш. Тхо мела хилар да из. Укх деношка шоай участкаш тІа культиваци яь баьнна трактористаш сихбенна из болх чакхбаккха гІерташ боахк.

Б. КОРИГОВ,
«Ингушский» совхоза кхоалагІа отделене управляющи.

ЗАКАРПАТСКИ ОБЛАСТЬ. Виноградовски района «Жовтнева революци» яхача юрта боахама артела хьайбаш леладераша укх шера хІара 100 гектар лаьттана лаьрхІа 340 тоннал кІезигагІа йоацаш шура яккха декхар тІайийцад. Колхозхоша доахан ахкан лагерашка дахийтад. ХІанз хІара Іаттагара дени-буси йоаккха шура 12 килограммага кхоач.

СУРТА ТІА: «Жовтнева революци» яхача колхоза ахкан лагерера шура дІаяхьийта кийчъеш я.

С. Ковгана сурт.

ТАСС фотохроника.

Къахьегамца сий а доаккхаш

Районерча боахамашта юкъе хьалхара моттиг дІалоац Сунженски районерча «Победа» яхача колхозо.

Атта даьккхадац колхозхоша из сий. ХІа аьнна бІаьсти хьатІаотташе а цхьа сахьат зехьа ца доадеш кхашкара балхаш де болабелар уж. Техника хьалхагІе а кийчъяьяр. Аха доладелар лаьтташ. Цхьанне санна дика болх бора берригача механизатораша. Лоаццача хана кийчдир лаьтташ. Цу хана кхыча боахамашка ахангахьа мара кхаьчадацар уж балхаш.

Иштта дІаболабелар победовцаш ялаташ дІаде. Къаьстта йоккха терко тІайохийтар цар хьажкІаш сихагІа дІаера. Агротехнически дикагІа йолча хана 650 гектар лаьтта тІа квадратно-гнездови хьисапе хьажкІаш дІайийна баьлар уж.

Къаьстта белгалъяккха еза Трибунцов Николая кулгалдеш йола механизированни звено. Іуйрийна 6 сахьат даьлча балха хьа а вайя, сарралца ший трактор ца социйташ къахьегар цо. 130 гектар хулача участка тІа дийнахьара заданеш 1,5—2-зза кхоачашйора. Цул совгІа, цо хьабу болх даккха гІалат доацаш тІехдика хулар, нийса яр квадраташ. Николая беча балхага хьажа а хьежа, колхоза правлене дІа-юха тела цІе байракх йогІа лаьрхІар цун машина тІа.

— Хьинар долаш а ше дагалаьца гІулакх кхоачашде гІерташ а саг ва Николай, — йоах цох тракторни бригада бригадира Жавченкова. — ЦІаккха а ший балха тІера из ваьнна минут ягІац. Цул совгІа ший машин а дика лелаю цо. БІаьстан балхаш доладелча денз ехаяц из. Иштта цу колхозе сий деш ва Ермоленко Валентин а. Николайца социалистически яхье а ваьнна къахьегаш ва из.

— ХьажкІаш дІайийна даьннад тхо, — йоах Ермоленкос. Бакъда, оаха лархІац оахош дика болх бу, аьнна. Болх мишта бу гуйрано хьахьокхаргда. ХІанз оасар тІадоагІаш латт. ХьажкІашта эшаш йола хьоанал дІайоаккх цо лаьттагара. Цудухьа, тха звенос хІанззехьа а оасарца къовсам лоаттабу. Цкъа макха а баьккха, хІанз урагІеи пхорагІеи культиваци е доладеннад тхо. ХІара гектара тІара 70 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуэца аьнна оахош тІайийца декхар кхоачашдулургдолаш санна хет тхона. ХьажкІаш хоза хьалтІайоагІа. Дика гІулакх мара эшац царна.

Дика вовз колхозхошта шоай опытни механизатор Жидков Михаил а. Цун механизированни звенос 480 гектар хулача участка тІара дукха пайда бала лаьрхІад Даьхенна. Цу дерригача кхай тІа 7 дийнахьа хьажкІаш дІайийна а баьнна, хІанз оасар деш ба цун звеноцара кагирхой. Коммунист массарел а хьалха ца хилча сатувш вац, йоах цох колхозхоша. Къахьегама тІера ва из, хІаьта ший новкъостий иштта хилар а дез. Шоашта ца ховр цунга хатта болх механизатораш. ЦІаккха а новкъостал ца деш дІабахийтац цо уж.

М. ЗАНГИЕВ.

Шоллагіа сесаг

Т. КОДЗОЕВА.

(ДУВЦАР)

(ДІахододар. Долалур 17 мая арадаьннача «Сердало» газета тІа).

Цкъа балхара чуя гоаелар Аника. ЧІоагІа раьза а йоацаш, воІаца къамаьл деш яр маьрнана. — КІаьнкага хьожаш яц, наьнага са а тувсаш, даиман велх из, хІаьта нана айла юкъе гобоахаш лел. Нахах а эхь хет сона-м. Сесаг бус а чуягІац, хІаьта хьо, бага хІама йоаллаш мо мара, йист хулаш вац. Ер еррига юрт-м вайх ел.

ЙоккхагІа йолча сесага дисаьр а кІом дора. — Аниках хьо ког хьалъоза вахьац, яхаш дувц массане а. Соца-м моццагІе а нийсвенна хургвар хьо, цхьабакъда, цунна массе а мегийт.

Сулейма цІимххара наІаргахьа а хьежаш, йист а ца хулаш вагІар.

ЧІоаггІа шахьа а яха Аника чуенача хана боад беннабар. КІаьнк тхьайса уллар. Аника кулгаш дила эттар.

— Кхы хьалхагІа чуя са вІаштІехьа-м даланзар, — бехказа ювлар из.

— Хьаалал сога, хада маца хадаргда ер? — гІожжа юкъеиккхар Сулейма.

— Фу ях Іа? — хьаьттар Аникас цец а яьнна.

— Маца дутаргда Іа айла юкъе го боахилга?

— Фуд Іа яхар? — ийккхар цунга бос а баха, доккхача Іаьржача бІаргашка унзаръялар а этта.

— Наха хьалхашка са сий а ца доадеш, хьо цІагІа ягІар да сона дезар, — аьнна тІачайхар Сулейма бийнаш вІашка а тоІадаь.

— Со-м кхетац Іа дувцачох, — аьлар цо дог а чІаьхка, шорттига. — Аз-м доадац хьа сий, цхьабакъда болх а ца беш цІагІа со йоагІалургьяц.

Сулейма бІаргашка цІий кхеххар. ДІатІакхийтта хьа а лаьца, кертах, батах етта волавелар из сесага. Гадоаккхаш саг вацар.

Шел а енна мара йийтта дегІ а лазаш, ийча уллаш сахиларга яьлар из. ДІаяха моттиг яцар. Нана соахка еннаяр.

Іурра, кІаьдденна дог кхоачаш саметта данза а йолаш, больнице дІайихьар Аника. ХІаьта цу бус Сулейма дезал, кхы дуккхаш шийца а болаш, Казахстане бахар.

Еттарах лазаш дегІ а долаш, воІах фу хиннад ца ховш, цун сагото а йолаш ши бутт баьккхар Аникас больнице. Из больницера араяьннача хана хоза тоаенна бІаьсти яр. Гобаьккха сашорта сийна аренаш, дега тоамбеш кІаьда фо, йІайха маьлха зІанараш. Хьийлха ухача лоаман шовдашца, оалхазарий ашарашца гІоздаьнна дар Іалам. Къаьга, сийрда яр гобаьккха.

Цхьабакъда, Аника дега тІа боккха, шийла бала бар. ВоІ хьалохилга мара, кхы хІама дагадаллацар цунна хІанз.

Аника Казахстане, «Смирново» яхача станце кхаьчача хана теІІа дохк доаллар гобаьккха. Укхаза тІехьа йоалар бІаьсти. Массе маьже озаяйташ, селла шийла яр. Диткъача барзкъех чакх а бувлаш, тІехкашка кхоачар хьекхаш бола мух. Сийн а енна, халла мара ког а ца боаккхалуш йодар из поселке гІолла, шелъяларах низткъа мара дІалебе ца могача меттаца ший воІ а хетташ.

Аника лийрхІар хиланзар. Іохьожаеча хана цунга аьннадар, хьа дезал Смирнове хургба, аьнна. Цхьабакъда, уж укхаза бацар. Йиш еха, дергдар фуца ховш сагота сахьувзаш шийлача вокзале яьккхар цо бийса. ХІаьта Іурра пропуск а йоацаш, фуннагІа даь а воІа тІакхача дагахь, товарни вагонаца юха а наькъа яьлар из.

Цкъа цхьан товарни станце вагона чу мукъа моттиг лехаш лелаш, цІаьхха гой са дІа а даха, дегІ дІа а даьнна бІоагІах корта а гІортабаь дІаэттар Аника. Ши сахьат даьлча, дог кІаьд а денна, сакхетам чу а йоацаш уллача тІа а кхаьча, станце дежурне больнице яхьийтар из.

Аника иллача палате уллар цхьа бер а долаш къона кхалсаг. Лазарах харц а луш, шийна лалла улла бер лаха дагахь яда хьовзар из, тІаккха низ а бехе. йожар.

Из кхалсаг дукха ха ялалехьа елар. Носилкаш тІа а йилла из палатера арахьоча хана ший гІийлача кулгашца нана хьа а лаьца «мама, мама» яхаш гІийла цІогІа дувлар йиІигага. Геттара новкъа хилар из Аникана. Ший кІаьнк а иштта цхьаь виса тарлургхилар дагадехача сатоха ца могаш новкъа хулар.

Низ беха яле а, корта бІогора ухе а, халла меттара гІетта тІа а яха, хьа а ийца нанас санна боча, йиІиг мархІа еллар цо. Елхаш дукха ха яьккхар йиІига, тІеххьара а те а тийна, тхьайсар.

Хьакхаьчар больницера арайоала ди. ГІел а енна, кІаьнка бар санна, тесса корта а болаш, кулг лаьца улув зІамига йиІиг а йолаш, йовзаш йоацача городе гІолла йодаш яр Аника...

Лаьца вагІа зІамига саг, цо дувцачох ца вашшаш, борд-бордах велавелар: «Хьанна бувц Іа из фаьлг?»

Цо аьннар теркал а ца деш, Федор Ивановича дІахо дир ший къамаьл.

— Балха а этта, кІезиг-дукха дегІ метта а дайта, ахчилг вІашагІа а теха, юха а ший воІ лаха араяла соцадир Аника.

Цхьабакъда, цо лийрхІача тайпара ца хулаш, кхыча тайпара хилар гІулакхаш.

ДІадаьлар цхьа шу а, ши шу а, кхо шу а. ВоІах хьахоалуш цхьаккха хІама дацар. Миска кхалсаг чІоагІа сагота яр, ше фу дергда хацар цунна.

Къаьстта бирсеи шийлеи дера 1948-ча шера Іа. Шийна дегІала теІаь улла йиІиг Іанарца йІохъе а гІерташ, орг санна хьарча а хьаьрча, бараке маьнгена меттел техача ардакхаш тІа уллар Аника, меттахьа а ца хьовш. Цкъаза ер улла тиша цІалг хоарцаде гІерташ санна, гІийла узам а беш, хьаьрбаьле тІабетталуш, цкъа кІаьдбелча санна, тувш хьекхаш мух бар.

— Нани яла са кІаьнк хьа даьлаІ, дийна мукъагІа волий хьо? — йоахар Аника шорттига борд-бордагІа, вІалла дага а доацаш шийга йиса цун кочилг бата тІа хьалтІа а теІаеш. Цун бос бахача, чукхийттача басилгаш тІа гІолла жагІ санна хий Іоухар.

НаІарах техача хІамо юкъагІа йитар Аника уйлаш. Унзар а яьнна, юха йист ца хулаш дукха ха яьккхар цо. ТІехь-тІехьа чІоагІагІа еттар наІарах хІама.

— Малав цига? — хьаьттар цо тІеххьара а.

— Хьай даьла духьа чуйиталахь со, гІораьй хьона со, — аьнна йист хилар цхьа кхалсаг. СабІарздалари кхераялари дар цу гІараца.

Аника ниІ хьайийлар. Іойожача а кхаьча цІагІа хьачуяьлар ха яха цхьа кхалсаг. КІеззига саматта а ена дІа-юха хьежача цец а яьнна цІогІа ийккхар кхалсагага.

— Аника? Ванах хьо йий из?

— Цул тІехьагІа тхьайса уллача бера бІарахьежар из.

ТІаккха мара йовзанзар Аникана ший маьра гаргара саг Тамара, яйзача дІакхайда кулг хьалаьцар цо.

— Хьай даьла духьа хьайна са кІаьнках ховр хьадувцала сона, мичав из, фу хиннад цунах?

Бакъда кхалсаг бІарг тІера ца боаккхаш, кІиръенна дижа уллача бера бІарахьежаш яр.

Из зе а денна, Аника аьлар: — Соца больнице уллача хана цига еннача цхьан кхалсага йиІиг я из. Хьай даьла духьа хьадувцала сона, тІеххьара а са кІаьнк маца вайнав хьона?

Аника даьча хаттара жоп а ца луш, тешанза яьнна цкъа Аниканеи тІаккха йиІигаи бІара а хьежа, Тамарас аьлар:

— Ер чІоагІа тамаш йолаш хІама ма дий: наьха яле а, хьона ма тара я из йиІиг.

Цун дешаш теркал а ца деш, дог а делхаш, юха а аьлар цо цунга:

— Ванах са кІаьнках хьайна ховр хьа хІана дувцац Іа сона, фу хиннад цунах?

— Хьа кІаьнк веннав, — аьлар Тамарас саббарагІа, — хІаьта хьа-м кхы кІалдиса хІама а дий-хогІ, Іа-м хьайна йиІиг яьй. Мишта даьд Іа из, мар дийна воллашехьа а кхычунга маьре яхар?

Цхьабакъда, цун тІеххьара дешаш Аникана хьахазанзар. ВоІ веннав цо аьлча дог кІаьд а денна, гІоа хьаьрцача пенах букъ а гІортабаь ягІаш цхьа юкъ яьккхар цо...

ВорхІ шу даьлар. Ше хьалкхееш йола йиІиг а тІехь Павлодарера Алма-Ате яхар Аника. Цига балха а этта, хьехархой кийчбеча училища заочни отделене деша хайра из.

ЙиІиг шийца а йолаш цкъа городе гІолла дІайодаш цІаьхха цунах кхийтар цхьан хана Аника яьхача юрта ваьха СаІад.

— Аника! — ийккхар цунга гІад а ваха. — Хьо мишта нийсъеннай укхаза?

— Со-м яхаш а дешаш а укхаза я.

— Маьраца я хьо е хье цхьаь я хьо?

— Са-м вац мар, — шийлла жоп делар Аника.

— Мишта вац? — йоахар СаІада, шек а ваьнна, цкъа Аникана бІарахьожаш, тІаккха йиІигагахьа хьожаш.

Аника хьажа-юкъе шод эттар.

— Тхона шиннена юкъе эттар довзаш ма вий хьо.

Фуд ер аьлча санна, ши кулг тессар СаІада.

— Павлодаре хьох а кхийтта цІаенача Тамарас-м хьо шозлагІа маьре яха а хиннай, йиІиг а яьй яхаш ма дувцарий.

Аника елаелар. — Тамарас кхетадаь хиннадац. Сай кІаьнк веннача хана денз сона-м Фатимах наха сай йиІиг я меттача кхыметтел дикагІа а хет.

— Кхы цхьаькха а кІаьнк хиннав хьа? — хьаьттар СаІада.

(ДІахододар хургда).

Дунен халкъашта юкъера гІулакхаш

ПЕРЕГОВОРАШ ДІАХО ХЬУ, ВІАШДУХЬАЛЕНАШ ЮХЕ ЮС

Империалистий державашта юкъера вІашдухьаленаши торговле тІоми ирбалара теркам тІаоз дІадахача кІиранна хиннача гІулакхаша. Дуккха къайлагІа переговораш а къовсамаш а хинначул тІехьагІа «юкъарча рынка» (ФРГ, Франце, Итале, Бельге, Нидерланда, Люксенбурга) ялх министра керда совещани хилар английски викалашца Брюсселе, Англи цу экономически организацегІа дІатохара дош дувцаш. Дукха ха йоаццаш премьер-министр Макмиллани США президент Кеннедии вІашагІкхийттачул тІехьагІа, США беш бола низІоткъам чІоагІбаларца, цу блока юкъе яхара луш йола хІама тІатоха раьза хилар Англи. Англе викалаша компромиссни предложени йир: цун хиннача «кІайча доминионаша» — Канада, Австрале, Нови Зеланде доазол арахьа дохкача промышленни товарашта гІойле луш йола тарифаш шортта йоахаш-йоахаш дІаяхара хьакъехьа. Цхьабакъда, из предложени чакхъяьлар ялх паччахьалкхен лидераша дІадеххача тайпара йоккхий халонаш царна хургйоацаш (товарий цІераш яхарей доазон тарифашка, процедурашка юха хьажара ханаштеи хетаяь) дуккха оговоркаш а еш. Боннерчеи, Парижерчеи шейлокашта цох кхоачамхиланзар. Цар Лондонагара йоккхагІа дулха кусок ехар.

ВІашдухьаленаш чІоагІа ирьеш кхыдола дешаш а диййцар Брюсселе. Уж да Англе британски къамий содружествацара торговле гІулакхаш, Англена чІоагІа лоархІаме йолча юртбоахама продукташта импорт яра дешаш, кхыйола проблемаш ювцаш дола дешаш. Официально хьакхайкадаьд, переговорех хиннар «конкретно» июль бутт йистебоаллаш ховргда аьнна. Цу юкъе йисача хана кхы а переговораш ергья тайптайпарча кулгалхоша, цу даькъе паччахьалкхенашта керте латтараша а. Цунца дийза, июнь бутт болалуш Макмилланеи де Голланеи юкъе хургйолча переговорех чІоагІагІа фу хул хьежаш ба.

«Юкъарча рынкана» шийна юкъе а чІоагІа къовсам латт, из дуккхаза а бувц цхьан банкача нийсъеннача гизгаша леладеращца тарбеш. Джон Гантер яхача американски публициста дукха ха йоаццаш арадаьккхад «Тахан Европе» яха книжка. «Юкъарча рынкана» хетадаьча даькъана керте цо «БартъэгІар» аьнна лоацца дош оттадаьд.

Англи «юкъарча рынках» дІаккхетара хьалаш хоадам боллаш къоастаде дІадоладеш йола фаза брюссельски совещани лоархІаш хиларо, чІоагІа корзагІа баьккхаб Англи керте латтача экономически блокана юкъера ворхІ мохк. Англеца цхьана цу блока юкъе йолх Швеци, Швейцари, Норвеги, Дани, Австри, Португали. Кагийча мехкаша кхетаду йоккхийча державай капиталистически монополеша доалдеча «юкъарча рынкагІа» дІаккхийтача шоаех цу монополей придаток хургхилар. Цу гІулакхо къаьстта чІоагІа кхерам тІатос керттерча даькъе юрта боахама продукташи бедали йохкаш долча британски содружества къамашта. Таможенни гІойленехи Англерча тешамерча рынкахи даьлча чІоагІа халача хьалашка хургда уж. Из кхы а дукхагІа доагІаш да дукха ха йоаццаш шоай политически кортамукъале яьккхача мехкашта. Кхыча мехкий конкуренцехлора ца йича цар кхоана промышленность хІалак хургья.

«Юкъарча рынкана» юкъеяхара ю духьале чІоагІа шеръеннай Англена шийна чухьа а. Цига хьалхехьа а гуш да, цу воча гІулакхо английски хьалкъа вахара боарам чІоагІа лохбергхилар, кхачан продуктайи кхыча товарийи маьхаш лакхдергхилар. ЛаьрхІар, масала, маьхаш лакхдалар бахьан долаш, кхо саг юкъе волча дезала бетта дІадодар, юкъера лаьрхІача, 2 фунти 8 шиллинги дукхагІа хургхилар. «Юкъарча рынке» шоай конкурентни торонаш тоаяр духьа, английски капиталистически монополеш хІанззехьа гІерт из къахьегамхой чотах чакхдакха. Цунца дувзаденна да английски правительство къахьегамхой алапена тІагІортар а цунна духьала берригача мехка забастовкай талгІенаш йолаялар а. «Юкъарча рынках» дІакхетаро кхерадаьд къамий содружества мехкашца, кхыдарел къаьстта дукхагІа финансови бувзамаш долаш дола цхьадола буржуазни гІозараш а.

«Юкъарча рынкана» гонахьа леладеча гІулакхашта юкъе лоархІамера роль лелаеш я Вашингтон. «Ялхненеи» «ворхІненеи» юкъерча гІулакхий арбитар а хинна, США правительство гІерт, эггара хьалха, ший капиталистий хьашташ Іалашде. США вІалла духьала яц «юкъара рынок» шеръяра а «европейски интеграце» планаш шерагІа хилара а. Уж чІоагІа чугІерт цу процессашта юкъе, царна хьалхе лелае, уж американски империализмана эшача новкъа яха гІерташ. Американски дунен «ТІехрынках» хада йиш йоаца дакъа «юкъарча рынках» делга, капиталистически дуненна ше беш бола экономически а политически а тІахьожам чІоагІбара цунах пайда эцилга — из да США де гІертар.

Из гІулакх кхоачашдара пайда эц тайп-тайпарча средстваехи методехи. Англи «юкъарча рынкана» юкъеозарца Вашингтон гІерт, англичанашка ший воккхагІа волча партнера цІера юкъера каштанаш яхийта. Европе вахачара цІавенача вовзаш волча американски обозревателa У. Липпмана яздора, европейцашта юкъе яьржача уйлаях «европейски сообществе ВІашагІкхийттача Штатий агент хулаш латт Англех» яхаш.

Гаьнна яха лаьрхІа США планаш кхоачашъяра юкъе йоккха моттиг дІалоац Кеннеде правительства оттаяьча торговлена «либерализаци» яра программа (импорт еча товарашта тарифаш лохъяро, «квотай» е контингентай система цІенхаштта чакхйоккхилга дІадаккхаро, иштта кх. дІ.). Цо «юкъарча рынкана» шийн тІахьожам оттабара новкъостал де деза американски монополешта. Цхьабакъда, либерализаце программана гонахьа къовсам болабеннаб США шийна чухьа. Дуккха деловой гІозараш духьала да массаза а лелаяь протекционизм дІаяккхара. Уж кхер, американски рынкашка кхы а дукхагІа малхбузеневропейскии японскии товараш чударжарах. Бе болх ца хилар кхы а шердалар кхераш цу тайпара къамаьлаш ду цхьайолча американски профсоюзаша а.

Американски монополеша доал деш «интеграци» хиларо гІадбагац США Европера союзникаш. «Дядюшка Сэма ший союзникашца леладеча гІулакхашта юкъе хала ханаш эттай», — яхаш белгалдоах «Нью-Йорк таймс» яхача газета тІа Рестона. Иштта Липпмана а гац малхбузен союзникашта юкъера вІашдухьаленаш кІаьдлулга. «Никъ хала хургба, хІаьта малхбузен цхьоагІоно догдоахараш кхоачаш хуле а укх аьхкийи кастеи хургдац» — яхаш язду цо.

ИСПАНЕ КЪАХЬЕГАМХОЙ ТУРПАЛЕРА КЪОВСАМ

Астурерча турпалерча шахтераша бутт хьалхагІа дІаболабаьча низ болча забастовочни боламах, Франко фашистски диктатурана духьалара дерригача къаман болам хиннаб. Шахтераш хьаллаьцар металлургически, машинаш еча, кемаш деча, кІадаш деча а кхыча а промышленноста болхлоша. «Из санна бокхача забастовочни боламца цІаккха а гІулакх тоссаденнадац инарала Франко», — яхаш белгалдоах «Монд» яхача французски газето. Мехка къилбаседа провинцешка чрезвычайни хьал оттадича а Іалаьмате къиза низаш дича а забастовка яьрий къонахчали денали дохаде мегаьдац фашистски режима. Шоай вахара хьашташ лорадара горнякашеи промышленноста кхыча доакъой болхлошеи дІадоладаь гІулакх, мехка демократически бокъонаш юхаоттаяра тІехьа цар дІадехараш хьаллоац Іалаьмате дукха студенташ, интеллигенци, ахархой юкъе болча цхьоагІон боламо. Из болам дІабаьржаб испански юрташка а. Хоам бу Астуре, Мурсия, Бильбао, Гранада, Галисия яхача а кхыча а провинцешка ахархоша демонстрацеш ярах. Помещики Іазапа кІалхарча ахархоша дІадех лаьтташ дІанийсделга, помещикаша боаха аренда мах сихха лохбелга.

ХІанзара Испанера гІулакхаш дІадаржаш латт фашистски режимо 23 шера доалдарца мохк халача экономически хьала тІа кхоачабаьча ларде. ХІара сага сина лаьрхІача Европе эггара кІезигагІа къаман доход йолаш я хІанз Испани. Из шера 250 доллар мара яц. Халкъа хатара дукха сагота хургдоацача «Нью-Йорк таймс» яхача газето а кхыметтел бакъду Испанера «болхлойи ахархойи Іалаьмате къеи халеи бахача хана кІеззига мара боаца капиталисташ, помещикаш фаьлгаца дувцача тайпара бІаьхий, шортта рузкъа дІамехкадеш бахилга». ЛоархІам бича гучадаьннад тІеххьарча кхаь шера дукхагІа болча болхлой бокъонца дола алапий 60 процент лохдалар. Сихденна дохаш латт ахархой кагийи юкъереи боахамаш. 10 эзар воккхача помещикагара лаьтта (8 миллион гектар) 2 миллион къеча ахархочунгардар миссел да. Халкъа дешарга паччахьалкхено ший ерригача расходий цхьан процентал кІезигагІа мара ахча ца дохийтача мехка халача хьала тІа я интеллигенци а. Тамаш е езаш дий, дешарца ховш бола нах дукха хилара, Европе эггара хьалхарча моттиге Испани латташ хиларах?

Испанерча гІулакхаша чІоагІагІа корзагІдаьхад Франкс хьаллувца малхбузера гІозараш. ХьалхагІа ший мохк Гитлерага бехка, тІехьагІа из американски империалисташта атомни базаш яхка карабенна режим йохар кхераш ше еш йола сагото къайлаяхьа магац атлантически кепа йоазонна. «Керда кхерам тІаэттаб Франконеи Салазареи» яхаш кертера йоазув а долаш, Америкаца союз йолча шин мехка — Испанеи Португалеи латтача «кхохкамерча хьалашта» хетаяь статья араяьккхай «Нью-Йорк геральд трибюн» яхача газето. «Оппозице низ чІоагІлу, диктатора бар меллу, — яхаш оарцдоах «Нью-Йорк таймса». — Цкъам-м тараза оаркхув Франкона пайданна боацача оагІонгахьа озалургда».

Белгалдаккха дезаш да Франко Іаьдала керте латтийтара малхбузен державаша шоай низ а средстваш а кхоешца хилар. Американски кепа йоазоно яхачох, тІеххьарча итт шера духхьал США . ше, «экономически новкъостала» хьисапе 1.125 миллион доллар деннад франкистски режима, хІаьта 450 миллион гаргга доллар деннад тІема гІулакхашта. Формально НАТО-на юкъе йодаш еце а цу агрессивни тІема блокаца айхха бувзам болаш я из. «Испани НАТО-на юкъеяхара дош формальность мара кхы хІама дац хІана аьлча цун территоре тІа кхыча мехкий тІема базаш хиларо формально член хиларал чІоагІагІа дІаювз из къилбаседа атлантически блоках», — яхаш яздора дукха ха йоаццаш «Трибюн» яхача кІирах арадувлача газето. Испани «юкъарча рынках» дІакхетара дешага а тІеххьарча хана хьожаш ба. Франко цу гІулакха эггара чІоагІагІа хьаллоацар Бонн я. «Юкъарча рынкана» юкъе дІаэцара хьакъехьара тха дехар, германски правительства санна хьаллоацаш, ерригача Европе цхьаккха правительство я аьнна хетац сона», — аьлар дукха ха йоаццаш франкистски торговле министра. Боннски Іаьдало тІехь-тІехьагІа холуш дукхагІа новкъостал ду Франко кликана. 1962-гІа шу долалуш Мадрида 200 миллион доллар юхалург ахча делар цо.

Цхьабакъда, цу ерригача искусственни шоллагІаргашта кІалхарйоаккхалургьяц йоахкаенна фашистски режим. Из бакъдолга дика гойт испански къахьегамхоша лоаттабеча турпалерча къовсамо.

И. ЛАПИЦКИЙ.

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО СОВЕТСКИ ВЫСТАВКЕ ХИННА ИНЦИДЕНТ

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО, 21 май. (ТАСС). 19 мая бразильски реакци Рио-де-Жанейрерча СССР торгово - промышленни выставке антисоветски провокаци е енна хиннай. Выставка павильоне динамитни шашкаш чу а йоахкаш портфель йиллай. Из портфель гучаяьннай выставка болхлошта Ю. А. Рыбаковаи А. И. Кривцоваи.

Выставке хиннача полице лийцаб Рыбакови Кривцови, хІаьта выставка кулгалхой чІоагІа духьал боллашехь полице центральни управлене дІабигаб уж. 12 сахьата бокъо йоацаш лийца боагІабаьб советски выставка болхлой. Полицейски чиновникаша ца доагІа гІулакхаш леладаьд, бокъо йоацаш советски выставка болхлой соцабарах дола дош къоастаде баьхкача советски дипломаташца а.

Бразилерча советски посольства викалаш сихха оарцагІбалар а Бразиле МИД бехктокхамера болхлой, къаьстта а кхыча мехкашцарча гІулакхий министра декхар кхоачашдеча Ренато Аршереи арахьарча политически дешашта волча генеральни консула Карлоса Бернордесеи новкъостал дара бахьан долаш Ю. А. Рыбакови А. И. Кривцови кІалхарбаьхаб.

Рио-де-Жанейрера советски торгово - промышленни выставка боккхача безамца тІаийцай бразильцаша. ХІанззехьа а 300 эзар совгІа саг хиннав выставке.

Бразиле официальни Іаьдалои бразильски общественностои чІоагІа харцахьа лоархІ СССР-еи Бразилеи халкъашта юкъерча доттагІлен моастагІий гІулакх.

СОЦАЕ АГРЕССИ

КАИР. (ТАСС). Укхаза Азеи Африкаи халкъий барт цхьоагІон Совета геттара йолча сесекретариато кепа техача заявлене тІа дувц, американски бІу Таиланде Іобоссабара США правительствас яьча решенена дерригдунен тІара общественность чІоагІа раьза йоацаш хилар.

Лаосеи Къулбехьарча Вьетнамеи Америка ВІашагІкхийттача Штаташа, СЕАТО-и цун союзникашеи герзашца кийчъяь агресси геттара сиха дІаяккхар, цу мехкашкара берригa бІу арабаккхар, Лаосе коалиционни правительство вІашагІтохар, Сайгонера американски тІема командовани геттара сиха дІаяккхар дІадех заявлене тІа геттара йолча секретариато.

РАНГУН. Машар лорабара Бирмански комитето ший заявлене тІа США бехке ю Лаосе интервенци лелаярах.

АМЕРИКАНСКИ САЛТИЙ ТАИЛАНДЕ

БАНГКОК, 22 май. (ТАСС). Американски эскараш хьаухаш латт Таиланде.

«Бангкок уорлд» яхача газето беча хоамах хІанз укх сахьата Таиланде ба 4 эзар совгІа американски салтий.

Кепа йоазоно беча хоамах, снаряжени а тІехь американски салтий группаш 19-чеи 20-чеи мая Гавайски островашкара кхаьчай укхаза, хІаьта духхьал Корате а яхар уж. Бокъонца уж группаш мел я ховш дац. «Сиенг ангтхонг» яхача газето хоам баьб кхы 11 американски транспортни самолет салтий а снаряжени а тІайолаш Гавайски островашкара Таиланде боагІача новкъа я, аьнна.

СЕРДАЛО

4-гІа оагІ. 24 май, 1962 шу.

ЧІОАГІА ДЕЗДИР ПИОНЕРАША ШОАЙ ЦІЕЙ

Сигале вІалла морх йоацаш йий-чаш, хоза кийчбеннача пионерий колоннаш Владимира Ильича Ленина цІерахча майда тІа кхаьчар. Укхаза кха, сийрда малх хьежаш, хоза Іуйре яр 19-ча мае Грозне. Массайолча моттигашкара хьахозаш фатай таташ, пионерски горнаш, гІоза яьннача къонала иллей оазаш яр. Хоза кийчдаьча лозунгашцеи транспаранташцеи, тайп-тайпара бос болча байракхилгашцеи кийчъяь город къонъелча санна хеталора.

Пионерски организаце 40 шу дизара цІей деэдара кийчъяьча улицашка города тІагІолла лелача самолето Іочукхейсача листовкаша пионераши дешархойи кхоалагІча республикански фестивале дакъа лацара тІахьехар.

Города центральни улицашка гІолла цхьатарра цІе галстукаш хьерколоннаш Владимира Ильича Ленина цІерахча майда тІа кхаьчар. Укхаза трибуна тІа цІей дезде вІашагІкхийттабар вай республикера къаьнара пионераш, партийнии общественнии организацей викалаш.

— Сийле хийла пионерски организаце юбилея! — яхаш цІогІа деттар трибуна тІара, хІаьта цунна юхе гІолла тІехбоалача пионераша «Ура!» яхаш детта цІогІа декар майда тІа.

Планеташта юкъе лелача кемай, йоккхача хьажкІий. иштта кхыдарий хозача зизашца кийчъяь макеташ яр къоначa ленинцаша хьагойташ.

В. И. Ленина цІерахча майда тІа гІолла чакхъяьлча пионерий колоннаш «Динамо» яхача стадионе яхар. Цхьатарра, баьцара кІувс санна, бей тІабаьннача стадионе колоннах дІаэттар виъ эзарнел совгІа вола пионери дешархой. Дийна, хоза зизаш хьалтІадаьлча санна хеталора цига цу хана. Центре республиканскийи грозненски городскойи пионерски организацей байракхаш яр.

ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома секретара нов. Шепелевас фестиваль хьа а еллаш фестивала байракх хьалъайе, аьнна команда елар.

Нохч-ГІалгІайчен дикагІа йолча пионерски дружинай викалаша Литвинов Анатоле, Горячая Люсяс, Манаева Хьавас, Прилипко Валяс хьалъайийр байракх.

Стадионе гул мел деннача берашка моаршал а хоатташ къамаьл дир КПСС Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара А. С. Трофимова.

— Дукха деза доттагІий, — аьлар цо. — Тахан шун а дерригача халкъа а дезача ден юбилей я яр!

ДІахо нов. Трофимова белгалдаьккхар къаьнача пионераша хала никъ чакхбаьккхалга а сийрдача коталонага хьабаьхкалга а. Ильича байракх лакха хьал а лаьца Ленински комсомола бакъйола смена хила тІахьийхар цо пионераш. ХІаьта Ерригсоюзни пионерски организацена доккха совгІат — Ленина орден — яларах ловца баьккхар къонача ленинцашта. Шийн къамаьл чакхдоаллаш нов. Трофимова коммунизм хьалъяра доагГІаш дола дакъа лацара тІахьийхар пионераши школьникаши.

Дукха езача Коммунистически партегеи советски пионерегеи хетташ дукха моаршалаш хьахозар трибуна тІара.

В. И. Ленина цІерахча пионерски организаце республикански Совета рапорт дийшар Гудермессерча дешархочо Четкова Нинас. Дукха къахьийгад къонача ленинцаша юбилея накъа боагІаш. Цу денна 38 эзар пионери дешархои дикача а тІехдикача а отметкашца накъа баьккхаб, хІаьта «Семилетка спутник» яха сийлен цІи яьккхай 597 отрядои 6 дружинаи.

Вай республикера хІара шоллагІвола пионер — спортсмен ва. Из гучадаьлар пионерски организаце рапорт дийшачул тІехьагІа пионераша хьахьекхача гІулакхех. Стадиона площадка тІа спортивни барзкъаш тІа а дувхаш арабаьлар физкультурникаш. Шоай низ, говзал хьахьекхар цар.

Нохч-ГІалгІайче къаьнагІа вола пионер, хІанз Грознерча мехкдаьтта института воккхагІа ьола хьехархо Судаков Павела республикерча хьалхарча пионерий цІерах къона ленинцаш даькъал бийцар доккхача юбилейца.

Цу дийнахьа делкъел тІехьагІа В. И. Ленина цІерахча майда тІа турпалхо-пионер волча Дубинин Володей цІерагІа приз яккхара хетаяь традиционни эстафета йир пионераша-спортсменаша. Хьалхара моттиг яккхара яхье яьнна хилар городашкара а вай республикерча юрташкара а 69 команда. Цу яхье хьалхара моттиг яьккхар Грознерча № 23 йолча юкъерча школа спортсменаша, хІаьта юрташкарча бераштa юкъе — Шелковской района дешархоша.

Сайрийна эзараш бола пионераш С. М. Кирова цІерахча культураи салаІарен парке баьхкар сакъерда.

Хоза кийчъяьяр парк. Массайолча моттигашка лозунгаш, плакаташ, цІе байракхилгаш яр хьалъэхка, панно кийчъяьяр. Паркерча Зелени театра юбилея сийна доккха концерт оттадир республика пионерий Двореца а тайп-тайпарча школашкарча а художественни самодеятельноста коллективаша.

Хоза сакъийрдар бераша цу саррахьа. Парке йоккха пионерски костер сегар, фейерверкага хьийжар уж.

Шоай доккха цІей дездеча къонача ленинцаша пионерски клятва елар — Ильича цІи лелаеча Ерригсоюзни пионерски организаце цІи сийленца лелае а Ленина гІулакх дІахо дахьа а.

Т. УЖАХОВА.

Сурта тІа: пионерий Двореца самодеятельноста халхарий коллектив вайнаьха группогой халхар деш я.

И. Плиева сурт.

ДИПЛОМНИ СПЕКТАКЛЬ

Дукха ха йоаццаш Ленинградерча театреи, музыкаи, кинематографеи института актерски говзала кафедре оттайир «Тереза яь ди» яхача Георгий Мдивание язъяьча турпалерча драмах йола спектакль. Спектакла тІа хьахьокх шоай кортамукъале бахьан долаш кубински халкъо реакце Іаьржача низашта духьала лоаттабу къовсам.

Спектакль хьаьраш ба Савельеви Петрови. Халхараш оттадаьд музкомеде театра цІи хезача балетмейстера Л. В. Травинина.

Из я Нохч-ГІалгІай театральни студе оттаю кхоалагІа йола спектакль. Хьалха оттадаьча «Ши боси» «Ромеои Джульеттеи» яхача спектаклашка яьнначул дукхагІа актерски говзал гучаяьлар хургболча къоначa актерий «Тереза яь ди» яха спектакль оттаеш. Дукхача актераша нийса кхетаьяр автора уйлаши драма тІарча турпалий оамалаши.

ДикагІа ловзачарех ба: Хакишев — Толстяк, Саиева — Тереза, Цицкиев — Эглай Гамильтон, Довлетмирзоев — Анполонио, Дакиев — Эдуардо Грассио, Мамилов — Марсело Альварес, Идаев — Хосе.

Института творчески советага хьокха кийчлуш ба хІанз студенташ керда спектакль. Из я боккхача бехктокхамера экзамен. Шеко яц Нохч-ГІалгІай студерча студенташа из кхоалагІа дипломни спектакль а хьалхара яраш санна дика оттаергхилара.

Б. АБАДИЕВ,
Ленинградерча театреи, музыкаи, кинематографеи института студент.

г. Ленинград.

Ладувгlа радиога

24 мае: 6.35 — юрта боахама болхлошта передача (гІалгІай меттала); 6.45 — хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.20 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.30 — «Сердало» газета обзор; 8.45 — пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 16.00 — концерт; 16.25 — кагирхошта передача (гІалгІай меттала); 16.40 — керда хоамаш (гІалгІай меттала); 16.50 — «Массаза а цхьана» — беседа (нохчий меттала); 17.05 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.20 — промышленноста болхлошта передача (нохчий меттала); 17.35 — ашараш; 17.45 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.00 — дикагІча опыта радиошкола (гІалгІай меттала); 18.30 — юртбоахама болхлой заявкех концерт.

УКВ: 9.45—«Да ма ле Королева» — радиопостановка; 19.20 — «Школерча доттагІий ашараш» — бераштa лаьрхІа концерт; 19.43 — нохчгІалгІай ашараш; 20.24 — «Чародейка» — опера монтаж; 21.27 — «Джунгли» — радиоспектакль.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — передачай программа; 18.02 — телевизионни кердадараш (нохчий меттала); 18.17 — киножурнал; 18.27 — «ХІаьта тахан ер да: почтальони почтеи» — бераштa лаьрхІа; 18.47 — хоамаш; 18.57 — передачай программа; 19.00 — «Человек — амфибия» — художественни фильм 20.40 — «Целина оазаш» — документальни фильм.

ПРОФСОЮЗИЙ САМОДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДЕГІАЕНАЙ

18—20 мае В. И. Ленина цІерахча культура Двореце ший болх дІахо хьош яр художественни самодеятельноста коллективай IV республикански смотр. Цу деношка шоай говзал хьахьокхаш хилар хоровой, халхарий коллективаш, эстрадниййи духовойи оркестраш, халкъа инструментий оркестраш, илли оалараш, музыканташ.

Смотре гулбеннараштa чІоагІа салоІам хулаш хоза дар хоровой коллективаша даьха иллеш. Къаьнарча хоровой коллективашца цхьана смотре дакъа лоацаш яр Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, маслозавода, МВД, № 2 йолча ремесленни училища, кхыйола хоровой коллективаш.

Дика вІаштІехьъяьккха а хоза кийчъяь а яр В. И. Ленина цІерахча культура Двореца республика заслуженни артиста В. А. Соколова кулгалдеш йола хор. Цун репертуараца дар «Даьхе, Ленин, Партн» яха Новикова илли, «Иван Сусанин» яхача Глинка операцара «Слався» яха илли. Дика даьхар уж иллеш хоровой коллективо.

Иштта ладувгІа безам боагІаш, хоза аьлар иллеш Леонид Брайловске кулгалдеча профтехобразоване дешара заведеней ансамбла хоро а. Белгалде доагІаш да дирижер Брайловский ше ханна къона вале а самодеятельни коллектива гІулакх дика вІаштІехьдаккха цунна ховш хилар. Смотре хиннараша а республикански комиссе а чІоагІа могайир профтехобразоване дешара заведеней ансамбло хьахьекха номераш.

Смотре дуккха вокальни группаш яр. Хоза аьлар «Ахкан чІонак» яха Гришина илли, Аверкина «ИиІий страдани» яха илли В. И. Ленина цІерахча ДК эрсий хорацарча кхалнаьха группо. Хоза вІаштІехьдаьккха а муам дика болаш а аьлар «Нохчий» яха илли № 2 йолча ремесленни училищерча мехкараша.

ЦІена а культура лакха йолаш а яр ала йиш йолаш я халхара коллективаша хьахьекха номераш.

Смотра жюре дика оценка елар В. И. Ленина цІерахча культура Двореца халхара коллектива (балетмейстераш Литвинов, Кучинский, Кобылина). Цо хьахьекхар Вензела эрсий халхараш, гІалмакхой халхар. Республика заслуженни артистка М. С. Форманчука новкъосталца кийчдаь «Зизай вальс» («Щелкунчик» яхача Чайковске балета тІара), Шопена вальс, Штрауса вальс, санна дола классически халхараш а дир коллективо.

Нохч-ГІалгІайчен сиха халхараш дика хьагойтар профтехобразоване дешара заведене халхара группа (халхар оттадаьр О. Мунджашвили) , дика дар педагогически института халхара коллективо, хлебокомбината коллективо оттадаь халхараш а.

Гулбеннараш чІоагІа раьза болаш номераш яр духовойи струннии оркестраша хьахьекхараш. Нефтяной института студента Исаева аьлар института оркестро тІехьа а тоаеш Хамхоева язъяь гІалгІай вальс.

ЦІаккха йицлургйоацаш хоза яр илли оаларашеи музыканташеи хьахьекха номераш. Илли оалаш хиннараштa юкъе эггара хьалха цІи яккха езарех ва пединститута студент А. Гучигов. Іалаьмате хоза яьккхар цо «Со кхийтар хьох» яха романс. ЧІоагІа атта а хоза а даьккхар Гаджибекова «Назани» яха илли пожарни охрана болхлочо Решетова, эрмалой къаман инструменташца тІехьа тоа а деш.

Лоацача газета заметка тІа мадарра дІадувца хала да IV республикански смотре художественни самодеятельноста коллективашта, халкъа таланташтa карагІдаьнна толамаш.

Цхьабакъда, белгалде доагІаш да цхьайолча йоккхийча культпросветучреждeней коллективаша, царца машиннаькъахой культура Двореца, Кирова цІерахча культура Двореца коллективаш а йолаш, йоагГІача бесса кийчо яь смотре яьхка ца хилар. Цу коллективаша шоай йолча торонел эсалагІа хьахьекхар шоай говзал.

Чакхъяьннача профсоюзий художественни самодеятельноста смотро гучабаьхар дуккха таланташ йола, шоай говзал самодеятельни искусства дегІайоалаяра дІалуш бола кагирхой.

Республика художественни самодеятельность дІахо дегІайоалаяра доккха новкъостал дергдолаш гІулакх хилар профсоюзий самодеятельни коллективай IV республикански смотр.

И. ИРЖАНСКИЙ,
Р. БОГДАСАРОВ,
смотра жюре членаш.

Сурта тІа: № 1 йолча хлебозавода художественни самодеятельностаца дакъа лоацаш бола Т. Славнова, Г. Петрашевская, А. Грибова.

Н. ГОНЧАРЕВСКЕ сурт.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цІерахча кинотеатре.

Йоккха зал — **«За рампой — Америка».**

Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗІамига зал № 1 — **«За рампой — Америка».**

Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗІамига зал № 2 — **«За рампой — Америка».**

Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗІамига зал № 3 — **«За рампой — Америка».**

Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре

«За рампой — Америка».

Долалу: 9, 10.30, 12, 1.30, 3, 4.30, 6, 7.30, 9.

ДІаьхдаь сеанс — **«Ша тІара балет».**

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦІеча фронтовикий улица, 15, **Телефонаш:** редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72, корректорске — 2-30-91.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15, **Телефоны:** зам. редактора — 2-07-01, ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цІерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.

Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции, 30/3.

СФ05066 Заказ № 2961